

OSMANLI DEVRİNDE XVI. YÜZYILDA ERZURUM BEYLERBEYİ AYAS PAŞA'NIN BİR YILLIK BÜTÇESİ

Prof. Dr. Dünder AYDIN*

GİRİŞ

I-BUNDAN ÖNCE NEŞREDİLEN OSMANLI BÜTÇELERİ

Osmanlı Devleti'nde, bugünkü Maliye Bakanlığı'nın görevini yapan defterdarlık teşkilatı, devlet bütçesi olarak kabul edilen ve bir yıllık gelir ile gideri gösteren cetvelleri hazırladı. Bu cetveller; bugünkü bütçelerden şekil ve uygulama bakımından farklı olmakla beraber, bunlar gelir ve giderleri göstermeleri yönünden yine bütçe özelliği taşıyorlardı. Devletin mali gücünü gösteren bu cetvellerden bazıları, Prof. Ömer Lütfi Barkan tarafından neşredilmiştir¹. Barkan, devlet bütçesinde yer almadığı halde yine devlete ait bazı özel kurumların gelir ve giderlerini gösteren muhasebe bilançoları ve muhasebe defterlerini de yayınlamıştır². Aynı şekilde Doç. Dr. Halil Sahillioğlu da, XV. yüzyıl sonlarına ait darphane mukataaları-

* Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.

1- a- "H.933-934 (M.1527-1528) Mali Yılına AAit Bir Bütçe Örneği", İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Mecmuası, c.15, No:1-4, ss. ..., b- "H., 954-955 (M. 1547-1548) Mali yılına Ait Bir Osmanlı Bütçesi", İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, Ekim 1957-Temmuz 1958 c.15, No:1-4, ss. 219-276; c- "H.974-975 (M. 1567-1568) Mali Yılına Ait Bir Osmanlı Bütçesi, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, c. 19, Ekim 1957-Temmuz 1958, No.14, ss.277,332; d- "H.1079-1080 (1660-1670) Mali Yılına Ait Bir Osmanlı Bütçesi ve Ekleri", İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, c.17, Ekim 1955-Temmuz 1958, No:1-4, ss.225-303.; e-H.1070-1071 (1660-1661 "Tarihli Osmanlı Bütçesi Ve Bir Mukayese" İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, c.17, Ekim 1955-Temmuz 1556, No:1-4.

2- a-Fath Cami ve İmareti Tesislerinin 1489-1490 Yıllarına ait Muhasebe Bilançoları, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, c.23, Ekim 1962-Şubat 1963, No.1-2, ss.297-314; b- Ayasofya Camisi ve Eyüp Türbesinin 1489-1491 Yıllarına Ait Muhasebe Bilançoları, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, c.23, Ekim 1962-Şubat 1963, No.1-2, ss.342-379; c-Saray Mutfağı'nın 894-895 (1480-1490) Yılına Ait Muhasebe Bilançosu, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, Ekim 1962- Şubat 1963, c.23, No.1-2, ss. 380-397.

nın durumu konulu bir araştırmasını neşretmiştir³. Ayrıca Sahillioğlu, “Osmanlı İdaresi’nde Kıbrıs’ın İlk Yılı Bütçesi”ni, 1967 yılında yayınlamıştı⁴.

Bütçeler konusunda yapılan etüdlerin gayesi olarak şunlar söylenebilir: “Devre ait tipik bazı “bütçe” numunelerini aslı şekilleriyle ve tam olarak tesis ve tertip ederek ortaya koyduktan sonra, bu cetvellerin ihtiva ettiği rakamlar arasından Osmanlı İmparatorluğu’nun malî nizam ve teşkilatını tetkik ve muhtelif devirlerde tabi bulunduğu iktisadi ve malî konjonktür ve buhranların seyir ve mahiyetlerini zaman içinde mukayese ve izah etmeye çalışmak⁵, kurum bilançoları, muhasebe defterleri ve Osmanlı bütçeleri konusunda araştırma ve inceleme yapacaklara kolaylık sağlamak ve yol göstermektir.

Halil Sahillioğlu “Osmanlı İdaresi’nde Kıbrıs’ın İlk Yılı Bütçesi”nde; Osmanlı bütçelerini, bunların özelliklerini, bütçe yapan eyaletleri ve eyalet bütçelerinin özelliklerini “Giriş” bölümünde açıklamış ve bütçe defterini, bütçenin bölümlerini, bütçe başlığının tahlilini, bütçenin sorumluluğunu, bütçe dönem uzunluğunu izah etmiş ve arkasından bütçe gelir kaynaklarını, gider fasıllarını, ayrı ayrı ait olduğu meblağlarıyla ortaya koymuştur.

Biz de bu neşrimizi yaparken Halil Sahillioğlu’nun “Kıbrıs Bütçesi”nde takip ettiği metodu kullanmakla birlikte, ayrıca bu konuda Ö. Lütfi Barkan’ın belirtilen bütün yayınlarından da faydalandık.

AYAS PAŞA BÜTÇESİNİN ÖZELLİKLERİ

1- BÜTÇENİN DEFTERİ

Yayına hazırladığımız bu bütçenin defteri, İstanbul’da, Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde, eski düzenlemeye göre, Kamil Kepeci Tasnifi’nde 1865 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Bu defter, Arap

3- bkz. Bir Mültezim Zimem Defterine Göre, XV. Yüzyıl Sonunda Osmanlı Darphane Mukataaları, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, c.23, Ekim 1962-Şubat 1963, No.1-2, ss. 145-128.

4- Osmanlı İdaresinde Kıbrıs’ın İlk Yılı Bütçesi, Türk Tarih Kurumu, Belgeler, Türk Tarih Belgeleri Dergisi, c.IV. 1967, Sayı 7-8, ss.1-3.

5- Barkan, Prof. Ömer Lütfi, Osmanlı İmparatorluğu Bütçelerine Dair Notlar, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası c.17. Ekim 1955-Temmuz 1956, No:1-4 s.193.

yazısı ve rakamları ile yazılmış olup, takriben 15x35 santimetre boyutlarındadır. Defter 17 sahifeden ibaret olup, metin defterin 4-17. sahifelerini doldurmuştur. Bu bütçe defterinin mikrofilm, doktora çalışmam sırasında alınmış ve içeriğinin genel bir değerlendirmesi yapılmıştı. Daha sonra belgenin tümünü yayınlamayı düşündüm. Ancak birtakım güçlükler sebebiyle mümkün olmayıp, bugünlere kalmıştır.

2- BÜTÇENİN BÖLÜMLERİ

a- Bütçenin Başlığı

Bütçe başlığında şu üç unsur bulunmaktadır. 1- Bütçenin adı, 2- Bütçenin sorumluları, 3- Bütçenin dönem uzunluğu. Şimdi bunları sırasıyla tahlil etmeğe çalışalım.

1- Bütçenin Adı:

Başlıkta bütçenin adı şöyle belirtilmiştir: "Defter-i Varidat ve İhracat-ı Hızane-i Hazreti Paşa, Mimiran-ı Vilayet-i Erzurum..." Bütçenin adını, "Erzurum Vilayeti'nin Beylerbeyisi Paşa Hazretlerinin Hazinesinin Gelir ve Gider Defteri" şeklinde bugünkü dile çevirmek mümkündür. Öte yandan, bütçenin orijinal adı, Ömer Lütfi Barkan'ın yayınlamış olduğu Osmanlı devlet bütçeleri ve Halil Sahillioğlu'nun neşrettiği Kıbrıs Bütçesi'nin adları ile benzerlik göstermektedir⁶. Diğer taraftan, bütçe adının tetkikinden, bu bütçeyi Erzurum Beylerbeyinin tanzim ettirmiş olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu bütçenin, beylerbeyinin özel bütçesi olduğu neticesine de varılır. Fakat ne bütçenin adında, ne de bütçenin herhangi bir yerinde bu beylerbeyinin adı açıklanmamıştır. Bununla beraber, biz, "Bütçenin Dönem Uzunluğu" bölümünde yer alan tarihler arasında, Erzurum'da beylerbeyi olarak Ayas Paşa'nın, bulunduğunu tespit ettik. Erzurum Beylerbeyliği ve Teşkilatı konusunda hazırladığım doktora tezimde, Onun hakkında bir bölüm bulunmaktadır⁷. Orada-

6- Mesela bkz. Barkan'ın; 1079-1080 Mali Yılına ait Osmanlı Bütçesinin adı, "İcmal-i Erkaam-ı Varidat ve Mesarif-i Hızane-i Amire..." şeklindedir. Bkz. İktisat Fakültesi Mecmuası, c.17 s.225; 954-955 Mali Yılı Bütçesi, "Muhasebe-i Varidat ve Mesarif-i hazine-i Amire"... , bkz. İktisat Fakültesi Mecmuası, c.19, s. 237; 974-975 Mali Yılı Bütçesi "İcma-i Muhasebe-i Varidat ve Mesarif-i Hazine-i Amire"... , İktisat Fakültesi Mecmuası, c.19, s.298; Bkz: Halil Sahillioğlu, Kıbrıs Adası Bütçesi "Muhasebe-i Varidat ve Mesarif-i Hızane-i Cezire-i Kıbrıs...", Tük Tarih Kurumu, Belgeler, c.IV (1967) Sayı:78, s. 20;

7- Bkz. Erzurum Beylerbeyliği ve Teşkilatı, kuruluş ve Genişleme Devri (1535-1566), Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum 1972, ss.110-120.

ki bilgileri başka kaynaklardakilerle takviye ederek, Ayas Paşa hakkında kısaca bilgi vermek istedik. Bu, O'nun bütçesinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Ayas Paşa, Arnavut asıllı olup, III. Murad devri vezir-i azamlarından meşhur Koca Sinan Paşa'nın ağabeyisidir⁸. Osmanlı sarayında yetişerek, 30 Ocak 1541 tarihinde Teke Sancakbeyliğine gönderilmiştir. 1544 yılında Bağdad Beylerbeyliğine tayin olunarak "paşa" olmuştur. Burada iken, Basra Seferi'ndeki yararlığından dolayı, bir ara kendisine vezirlik verilmiştir. Bağdat'tan, Şubat 1549'da Diyarbakir'e, oradan da, 17 Mayıs 1553 tarihinde Erzurum'a tayin olunmuştur⁹.

Ayas Paşa'nın Erzurum Beylerbeyliğindeki ilk yılları, Kanuni Süleyman'ın İrana yaptığı Nahçıvan Seferi'nin hazırlığı ve bu seferin sonlarında ise anlaşma hazırlıkları ile geçmiştir¹⁰. Bu arada, Şah Tahmasb ve vezirlerine gönderdiği etkili mektupları ile barışın yapılmasında ve ayrıca elçilerin geliş-gidişlerinde önemli bir rol oynamıştır¹¹.

Böylece, 8 Recep 962 (29 Mayıs 1555) tarihinde, Amasya Antlaşması ile barış sağlandıktan sonra, iki devlet arasında yirmi yılı aşkın bir sulh devri başlamıştı¹². Bu sulh devri ile birlikte, Erzurum sancaklarında, özellikle sınıra yakın olanlarında, bir imar-iskan ve yeniden düzenleme, hatta bir refah devri başlamıştır¹³. Esasen Ayas Paşa'nın bütçesi de, bu barıştan yedi gün önce başlayarak, barış devrinin ilk yılını kapsamaktadır¹⁴.

Ayas Paşa, şahzadeler arasındaki saltanat mücadelesinde, önce şehzade Mustafa¹⁵'nin, onun öldürülmesinden sonra da Bayezid'in

8- Bkz. Turan Şerafettin, Sinan Paşa (Koca) İ.A.

9- Bkz. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, (BOA), Maliye Defteri, No: 17642, s. 300 vd.; Ayrıca bkz. Aydın, Dündar, Doktora, ss. 110-120.

10- BOA, Ali Emiri Tasnifi, Kanuni Devri, Vesika, 22 ve 300; Ayrıca tafsilat için bkz. Aydın, Dündar, Erzurum Beylerbeyliği, ss. 110-113;

11- Bkz. Celal-zade, Mustafa Efendi, "Tabakatü'l-Mematik ve Derecat'ül-Mesalik, Süleymaniye Ktb., Fatih Yazmaları No: 4422, vr. 372-a ve 383-a vd. ve 480-b; İbrahim Peçevi, Tarih-i Peçevi I, İstanbul 1283, ss. 316, 322 ve 324; Krş. Gökbilgin, M. Tayyib, Süleyman I., İA.; Ali, Kühül-Ahbar, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Ktb., İ. Sain Sencer Yazmaları No:1783, vr.63-a.

12- Uzunçarşılı, Ord. Prof. İ. Hakkı, Osmanlı Tarihi II, c 1949, s. 349.

13- Tafsilat için bkz. Aydın, Dündar, Erzurum Beylerbeyliği s. 115 ve not 328-332.

14- Krş. Ayas Paşa Bütçesi, BOA. KPT. 1865, s. 4 bütçe başlığı dönem uzunluğu.

15-Bkz. Ayas Paşa Bütçesi, Metni, BOA. KPT. 1865, Sultan Mustafa'nın adamı s.4. ve gider (A.III. 2-a).

tarafını tutmuş, fakat her iki şehzade gibi, bahtı yaver gitmeyerek, önce bu suçundan dolayı azledilmiş, sonra mansıb ve hayatının ibka edilmesi için gittiği Diyarbekir'de, 1559 yılında padişahın emri ile öldürülmüştür¹⁶. Kaynaklarda Onun hangi ay ve günde öldürüldüğüne dair kesin bilgi yoktur. Fakat, 27 Kasım 1559 tarihli bir arşiv belgesinde, ilgililere, Erzurum Beylerbeyi iken ölen Ayas Bey'in develerinin¹⁷ mirî için zaptolunması emredildiğine göre¹⁸, O'nun bu tarihten kısa bir süre önce öldürülmüş olduğu düşünülebilir. Busbecg, O'nun iki oğlu ile birlikte öldürüldüğünü belirtiyor¹⁹. Ali ise, bu konuda suçunun bulunmadığını, ayrıca kendisinden edepli ve kapısının kalabalık olduğunu yazıyor²⁰. Nitekim, neşrettiğimiz bu bütçede, kullarına verilen mevacibin çokluğu, Âli'yi doğrulamaktadır²¹.

2- Bütçenin Sorumluları:

Bütçe başlığında bütçenin sorumlularına şu şekilde yer verilmiştir: " der tahvil-i fahrül-emasil vel-akran Gazi Kethüda ber müceb-i defter-i müfredât-ı züema-yı mezkûrîn... "

Burada ismi geçen Gazi Kethüda'nın ve aşağıda adları ile görevleri belirtilecek olan zaimlerin, müfredat defterlerindeki kayıtlara uygun olarak bütçeyi düzenlemekten birinci derecede sorumlu olduğu anlaşılıyor.

Gazi Kethuda; beylerbeyinin beylerbeylikte görev yapan kethüdası olup, aynı zamanda Ayas Paşa'nın her türlü özel işlerini

16- Bkz. Turan, Şerafettin, Kanuni'nin Oğlu Şehzade Beyazid Vak'ası, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1961, ss.115 134-135; Aydın DüNDAR, Erzurum Beylerbeyliği... ss. 117-119.

17- Ayas Paşa'nın develeri ve deveçileri için bkz. Bütçe Metni, s. 11, ve gider (AB-I-4)

18- Bkz. BOA. MD. 3, s. 193; Aydın, DüNDAR, Erzurum Beylerbeyliği... ss. 118-119 ve not 252.

19- Bkz. Busbecg, Türk Mektupları, Trc. H.C. Yalçın, İstanbul, 1939, s. 215. Busbecg, bunların adlarını bildirmiyor. Biz, Ayas Paşa'nın, Mehmed, Mustafa ve Mahmud Çelebi olmak üzere üç oğlunun isimlerini tespit ettik. Bunlardan Mehmed ile Mahmud'un sancakbeyliklerinde buldukları bilinmektedir. Mahmud Çelebi'nin ise, 14 Nisan 1563 tarihli vesikaya göre, hayatta olduğu ve Saray-ı hümayunda ulufeli muteferrika olarak görev yaptığı görülüyor. Bkz. BOA. KPT. RD. 218, s. 134; BOA. KPT. RD. 1866, s. 108; Ayrıca Aydın, DüNDAR, Erzurum Beylerbeyliği s. 119 ve not 253. Burada Ayas Paşa'nın diğer akrabaları hakkında da malumat verilmiştir.

20- Bkz. Küh'ül-Ahbar vr. 102b.-103a, bkz. ayrıca Aydın, DüNDAR, Doktora, "Beylerbeyinin Dairesi halkı, ss. 163-168.

21- Bkz. Ayas Paşa Bütçesi, BOA. KPT. 1865, s.10 ve gider (AB.I.).

yapan ve yürüten adamlarının da amiri durumundadır²². Ayrıca “der tahvil-i Gazi Kethüda” şeklinde bir tabir kullanılmış olmasından, onun, Ayas Paşa’nın haslarının gelirlerini toplatmaktan, muhasebesini yapmaktan, haslar mukataalarını denetlemekten sorumlu olduğu manası çıkarılabilir. Çünkü, tahvilin bir başka manasının da “mukataayı elde tutma zamanı” olduğu bilinmektedir.

Bütçenin ikinci derecedeki sorumluları ise, herbiri, paşanın haslarının bulunduğu yerlerde, “haslar zeameti” adı verilen, belirli has mintikalarını emanet yoluyla zapteden²³, gelirlerini toplayan, bunların muhasebe defterlerini hazırlayan zaim veya subaşılarıdır. Bu zaimler bütçe metninde sırasıyla şöyle yer almıştır:

- 1- Nefs-i Erzurum’da, Mustafa Subaşı
- 2- Erzincan’da, Dud habib (Subaşı)
- 3- Bayburd’da, İshak Subaşı
- 4- Kuruçay’da, Hasan Subaşı
- 5- Kemah’ta, Ali Subaşı ve Hüsrev Subaşı
- 6- İspir’de, Hüseyin Subaşı, Bayram Kethüda ve Süleyman Subaşı
- 7- Pasin’de, Keyvan Subaşı,
- 8- Tercan’da, Tursun Subaşı,
- 9- Tortum’da Timur Subaşı
- 10- Kelkit’te, Ferhat Divane
- 11- Erzurum’da “cebelüyan” adı verilen ve beylerbeyi haslarına dahil edilen bir grup görevlinin yarı adet-i ağnam vergisini toplamakla görevli Veli Subaşı.

Bu izahattan anlaşılacağı gibi, Kemah’ta iki, İspir’de iki subaşı ve bir kethüda bulunmaktadır. Bunlar da, kendi müfredat derterlerinde yazılanlardan sorumlu idiler.

22- Beylerbeyinin, ayrıca devlet merkezinde özel ve resmî işlerini takip etmekle görevli bir kethüdası daha vardı. Buna, “kapı-kethüdası veya Dergah-ı Ali Kethüdası deniliyordu.

23- Bkz. Bütçe metni, s.5 (B-I), s. 6 (B-II) s.6. (B-III), B-IV); s.7 (B-V), (B-VI); (B-VII); s.8 (B-VIII); (B-IX), (B-X);

3- BÜTÇENİN DÖNEM UZUNLUĞU

Bütçe başlığında bu kısım şöyle yer almıştır: “Elvakic fi gurre-i Receb sene 962 ila gayet-i Cemaziyelahir min şuhûr-i sene 964”. Bu metinden, bütçenin 962 Recebi'nin 1. günü (22 Mayıs 1555) başlayıp, 964 Cemaziyelahirinin son gününe (29 Nisan 1557) kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu duruma göre, bütçenin dönem uzunluğunun 709 gün sürdüğü görülüyor. Buna karşılık, Ömer Lütfi Barkan'ın devlet bütçesi 354, Halil Sahillioğlu'nun beylerbeylik bütçesi 365 gün sürmektedir. Bu durum, Ayas Paşa bütçesinin “bütçe sonu tarihi”nde bir hata olduğu kanaatini uyandırmıştır. Bu sebeple, bütçenin ana başlıklarının hepsi tek tek incelenmiş ve bütçe sonu tarihlerinin 963 Cemaziyelahirinin son gününe rastladığı görülmüştür. Aynı başlıklardaki bütçe başlangıç tarihlerinin ise Ayas Paşa Bütçesinin Ana başlığının tarihi ile aynı olduğu tesbit edilmiştir²⁴.

Bütçe başlığındaki bütçe sonu tarihinde tespit edilen bu hata, tarafımızdan 963 (10 Mayıs 1556) şeklinde düzeltilmiştir. Bu düzeltmeden sonra, bütçenin dönem uzunluğunun 1 Receb 962 ila 29/30 Cemaziyelahir 963 (22 Mayıs 1555-10 Mayıs 1556) olmak üzere, 354 gün sürdüğü kabul edilmiştir. Buna göre, Barkan'ın bütçesi gibi, Ayas Paşa'nın bütçesi de, her yıl 11 gün erken gelen ay takvimine göre düzenlenmiştir.

AYAS PAŞA HAZİNESİNİN GELİR KAYNAKLARI VE GİDER FASILLARI

1- GELİR KAYNAKLARI

Ayas Paşa'nın bütçesinde, diğer Osmanlı bütçelerinde olduğu gibi²⁵, gelir kaynakları “Asl-ı Mal” başlığı altında gösterilmiştir. Bu bütçede Paşa'nın bir yıllık geliri 2.198.996 akçeyi buluyordu. Bu meblağ, başlıca iki kaynaktan geliyordu. Bu kaynaklar bütçe defterinde ayrı ayrı gösterilmiştir: Yapılan masraflar ise Halil Sahillioğ-

24- Bkz. Bütçe metni, s.5, Erzurum; s.6, Erzincan, Bayburd, Kuruçay; s.7, Kemah, İspir, Pasin; s.8, Tercan, Tortum, Kelkid; haslar mahsulü; s. 9. An mahsûl-i nakdiye-i... Paşa; Mahsul-i Celeliyan; s.10; Vuzia minzalike vs. s. 12, s.13, 14 ve 15.

25- Bkz. Yukarıda bahsedilen Barkan ve Sahillioğlu'nun neşrettikleri bütçeler.

lu'nun belirtmiş olduğu gibi, "bundan" anlamına gelen "minha" yahut "bundan çıkarıldı" anlamına gelen "vuzıca zalike" veyahut "vuzia min zalike" adı altında toplanırdı²⁶.

Bütçedeki gelir ve gider fasılları ile masraf veya harcamalarla ilgili bölümlerin iyi anlaşılması için, bizden önce Osmanlı bütçesi neşredenler gibi, gerek bütçe metninde ve gerekse açıklamalar bölümünde bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu cümleden olmak üzere, bütçe metninde gelir bölümü [VARİDAT KISMI], ikinci derecede geliri ifade eden "mahsul-i müteferrika" A; buna karşılık birinci derecede gelirlerin yer aldığı "an,il mahsulatı" içeren başlıklar da bütçe metninde ikinci olarak yazılmış oldukları için metnin düzenini bozmayayı düşünerek B ile gösterilmişlerdir. Ayrıca bütçe açıklaması ve metinde görüleceği gibi, bunların alt başlıklarında da bana benzer düzenlemelerin yapılması gerekmiştir.

A- MAHSUL-İ MÜTEFERRİKA

Burada gelirler bütçe metninde, "Mahsûl-ı müteferrika, ber müceb-i defter-i müfredat" şeklinde yer almış olup, bunların toplamı 51.813 akçedir. Bu gelirler üç kaynaktan gelmiştir. Bunlardan 9.376 akçe tutan birinci gelirin kaynağı belirtilmemiştir. Fakat giderler bölümünde açıklanacağı gibi, aynı gelirin "El-mebicat" başlığı altında sekiz ayrı kalemden harcaması gösterilmiştir.

9.240 akçe tutarındaki ikinci grup gelir, Bağdad vilayetindeki hammam geliridir. Bu gelirin tamamı Basra şehrindeki camie harcanmıştır.

Üçüncü grup gelir ise beş kalemden tahsil edilmiştir. Bunun 14.120 akçesi önceki Kuruçay subaşı Nasuh'un, 8.120 akçesi, Bayburd'un eski subaşı Tursun'un, 3.457 akçesi, yine İspir'de görevli olan Bayram Kethuda'nın, 1.500 akçesi Ayas Paşa'nın eski kethüdası Sinan'ın, 6.000 akçesi de, Paşa'nın yakını olduğu anlaşılan, Cizre mirlivası Tahir Bey'in muhasebelerinin bakiyesinden sağlanmıştır. Bunların toplamı, küçük hesap hatalarıyla birlikte, 33.197 akçe tutmaktadır.

26- Bkz. Osmanlı İdaresinde Kıbrıs'ın ilk Yılı Bütçesi, Belgeler, s.3; ayrıca bkz. aşağıda verdiğimiz fotokopi metni, s.5,7-9; Erzurum Beylerbeyliği, s. 157.

B. PAŞA'NIN HASLARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

Yukarıda bütçenin sorumluları bölümünde kısaca yazıldığı gibi, Paşa'nın haslarının bulunduğu yerler, mıntıka mıntıka "haslar zeametine" ayrılmıştır. Bunlar bütçede ayrı ayrı şu adlar altında yer almıştır: (B-I.) Nefs-i Erzurum Zeameti, (B-II.) Erzincan Hasları Zeameti, (B-III.) Bayburd Hasları Zeameti, (B-IV.) Kuruçay Hasları Zeameti (B-V.) Kemah Hasları Zeameti, (B-VI.) İspir Hasları Zeameti, (B-VII.) Pasin Hasları Zeameti, (B-VIII.) Tercan Hasları Zeameti, (B-IX.) Torum Hasları Zeameti, (B-X.) Kelkit Hasları Zeameti, (B-XI.) Paşa'nın Nakit Parası, (B-XII.) Nısıf Cebelüyan Mahsülü.

Bu haslar zeametlerinin adlarını ve yerlerini belirttikten sonra işleyişleri ve teşkilatları üzerinde kısaca bilgi verelim.

Her zeamette subaşların kontrolünde bir veya birkaç amil, yani işçeri, birer katip, zeametın işlerinin çokluğuna göre gerektiği kadar yardımcı personel bulunmakta idi. Bütçe defterinde, ayrıca gelirlerin tahsilinde veya hazineye girmesinde görev alan beylerbeyinin bu iş dışındaki adamlarının da isimleri geçmektedir. Buna karşılık bazı zeametlerde katibin bulunup bulunmadığı hususunda yeterli bilgi yoktur.

Bu genel açıklamalardan sonra haslar zeametlerinin herbirinin özelliklerine ve gelirlerine geçmeden önce bütçedeki haslar gelirleriyle Ayas Paşa'nın haslarının gelirlerini ve dağılımını ve birbirleriyle mukayesesini yapabilmek ve bunların daha iyi anlaşılmasını sağlayabilmek için Ayas Paşa haslarıyla, diğer bazı Erzurum beylerbeyi haslarının yerlerini ve gelir kaynaklarını belirtmekte fayda görüyoruz. Ayrıca bu haslarla, bütçedeki gelir kaynaklarının karşılaştırılmasını temin için bir de ek olarak haslar ve gelirler cetveli vermeyi uygun bulduk.

Ayas Paşa, 1553 yılında Erzurum Beylerbeyliğine tayin edilip göreve başladıktan sonra, 16 Temmuz 1553 tarihli bir tezkire ile Erzurum Vilayetindeki haslarını arzetmiştir. Bu arz ettiği haslar hükümetçe 28 Mart 1554 tarihinde kabul edilerek kesinleşmiştir²⁷. Bu haslardan, 1.104.149 akçesi, önceki beylerbeyi İskender Paşa tahvi-

27- BDA. Maliye Defteri (Tevcihat), 17642, s.300; Aydın Dündar, Erzurum Beylerbeyliği... ss.155-157.

linden, 85.000 akçesi, Pasin Sancağındaki dört köyün vergi gelirinden, 14.000 akçesi, Tercan nahiyesinin bad-ı havasından ve 6.000 akçesi de aynı nahiyetinin Pekerîç Köyü'nün vergi hissesinden olmak üzere 1.209.149 akçe tutarında idi. Bu meblağın büyük bir bölümünün Bütçe defterimizde adları geçen kaza veya birimlere göre dağılımı şöyle idi: Erzurum 103.950 akçe, Erzincan 283.753 akçe, Bayburd 196.395 akçe, Kemah 318.950 akçe, Erzincan 283.753 akçe, Bayburd 196.395 akçe, Kemah 318.222 akçe, İspir 22.029 akçe, Tercan 60.000 akçe, Tortum (Ahçirik nahiyesinden) 208.000 akçe, Kelkit 2.300 akçe, Kovanis 1.500 akçe, Kuruçay ve Pasin'in ise has dağılımında ismi geçmiyor. Bu hasların yekünü 1.096.149 akçe tutmaktadır. Bu meblağın genel haslar miktarından 113.000 akçe eksik olduğu görülür.

Bu eksik gelirin nerelerden temin edilmiş olabileceğini tahmin edebilmek için Ayas Paşa'dan önce ve Sonra Erzurum vilayetinde bazı beylerbeylerinin haslarını ve özelliklerini de göstermek faydalı olacaktır.

Erzurum'da, Erzurum Sancakbeyi'nin 70.000 akçelik hasları, buranın sancaklığının kaldırılmasından sonra, önce Padişah haslarına, sonra burası, beylerbeylik merkezi haline gelince, bu meblağ, üniteleriyle birlikte, 21 Eylül 11546 tarihinde, devamlı olarak Erzurum'da oturmaya başlayan Erzurum Beylerbeyi Temerrüd Ali Paşa'ya has verilmiştir. Bu 70.000 akçelik hasılat içinde, 12.000 akçe tutarında ağnem resmi, 500 akçe vaşak postu, 2.000 akçe badı heva ve cürm ve cinayet resmi, 12.000 akçelik Tekman Tuzlası da bulunmaktadır. Ali Paşa'nın haslarına ayrıca Mustafa adlı birisinin üç yıla 496.161 akçeye kabul ettiği mevkufat ve beytül-man geliri ile Erzurum, Erzincan, Tercan ve Pasin hasları emaneti gelirleri, Erzurum vilayetindeki Gürci esirleri emaneti geliri, üç yıla 405.000 akçe ile Ömer uhdesinde olan Pasin hasları emaneti, ve yine Pasinde 20.000 akçe hasılı olan Ügümi Köyü dahil edilmiştir²⁸.

Öte yandan 1565 tarihinde beylerbeyi olan Şehzade Beyazid'in damadı Ali Paşa'nın hepsi de beylerbeylikte olan hasları toplamı 1.300.000 akçe tutuyordu. Genel olarak bu gelirin kaynakları şu şekilde idi:

İhtisab, İhsariye, Damga-i siyah, Mumhane, Boyahane, Meyhane, Serhane, Bozahane, Beytülmal, Ağnam, Bad-ı heva ve Arusa-

28- Bkz. BOA. Maliye Defteri, 1088 ss.40 vd.

ne, Yava ve kaçkun, vaşak postu, yaylak, marhasiye²⁹, Kumaş ve ipek gümrüğü (Erzincan), bazı köylerin divani vergi geliri ve bazı tuzla işletmelerinin gelirleri; Ali Paşa'nın bu haslarının kaza veya nahiyelere göre dağılımı ise şöyle idi: Erzurum, 306.249 akçe; erzincan 285.500 akçe; Bayburd 181.500 akçe; Kemah 267.500 akçe, Tercan 83.000 akçe; Kelkit 6.000 akçe; Kovanis 7.000 akçe; Tekman Tuzlası 15.000 akçe, Kuruçay'ın ve İspir'in ismi geçmemektedir. Pasin ve Tortum'da ise haslarının tam miktarı tespit edilememiştir³⁰.

(B-I) Nefs-i Erzurum Zeameti

Mustafa Subaşı'nın tahvilinde olan bu zeametın defterdeki başlığı öteki zeametlerde olduğu gibi olmayıp "hasları" kelimesi unutulmuştur. Aynı şekilde Subaşı Mustafa'nın zeameti, emanet yoluyla zaptettiği de yazılmamıştır. Buna karşılık işletmenin Erzurum kısmının Berati ve Hüsam adlı âmillerin Tekman tuzlasının ise Umur adı âmilin uhdesine verildiği belirtilmiştir. Yine defterin tetkikinden bu haslar zeametinin dört mukataa işletmesinden ibaret olduğu görülür. Bunlardan İhtisab, boyahane, mumhane gibi Erzurum şehrine ait olanları âmil Hüsam'ın, Nefs-i Erzurum mıntikasının köyleriyle ilgili vergileri âmil Berati'nin, bad-ı heva gelirleri de, aynı zamanda Tercan Subaşısı olan Tursun Bey'in, Tekman Tuzlası mukataası ise âmil Umur'un sorumluluğunda idi. Bu âmil veya subaşılardan herbirinin has gelirleri ile ilgili işlerini yürütmek için özel adamları bulunduğunu belirtmiştik. Ayrıca defterin tetkikinden Tekman Tuzlası âmili Umur'a Mircan adında başka bir âmilin yardım ettiği anlaşılıyor.

Bu zeametten, şehir işletmeleri, Tekman Tuzlası, bad-ı heva, adet-i ağnam ve diğer mukataalar ile "tebdil-i hasene" gelirleri olmak üzere yılda toplam olarak 390.083 akçe gelir elde edilmiştir. Tekman Tuzlası'ndan tahminen elde edilen 22.375 akçelik gelir de bu meblağa dahildir. Burada sözü edilen tebdil-i haseneye sadece bu zeamette rastlanılmaktadır. Bilindiği gibi, altının değişimindeki

29- Bütün bu vergi terimleriyle diğer ziraî ve ticari vergi tabirleri için bkz. İncalcık, Prof. Dr. Halil, Osmanlılarda Raiyyet Rûsumu, Türk Tarih Kurumu, Belleten, c.XXIII. Ankara 1959 ve Barkan, Ömer, Lütfi, XV. ve XVI. inci asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraî Ekonomi'nin Hukuki ve Mali Esasları, Birinci Cilt Kanunlar, İstanbul, Burhanettin Matbaası, 1943; bilhassa "İndeks"e müracaat edilerek, tabir ve terimlerin metinlerdeki yerleri bulunabilir.

30- Bkz. BOA. TD. 468 s.20; Tafsilat için Aydın, Dündar, Erzurum Beylerbeyliği... ss. 158-160 ve notlar.

farktan elde edilen ve Barkan ile Sahillioğlu'nun neşrettikleri bütçelerde de görülen bu gelirin, öteki haslar zeametlerinde olmamasının sebebi anlaşılamamıştır. Diğer taraftan, buradaki hasene tebdili ifadesinden bu sıralarda yeni bir altın para bastırıldığı ve bu sebeple eskilerinin toplanmış olduğu şeklinde bir değerlendirme yapılabilir.

(B-II) Erzincan Hasları Zeameti

Bu zeametın başında Dud-Habib Subaşı bulunmaktadır. Onun emrinde Ferruhzat adında bir âmil, Cafer adında bir katip ile Arnavut Mustafa, Zevvak Behram ve Hüseyin adlarındaki adamları çalışmakta ve işleri yürütmekte idiler.

Erzincan haslar zeametinin, Nefs-i Erzurum'da olduğu gibi, gelirleri sağlayan kaynakları belirtilmemiştir. Bir yerde sadece, "akçe-i zeamet-i Erzincan" denilmiştir. Bununla beraber, yukarıda beylerbeylik hasları belirtilirken verilen ayrıntılardan, Erzincan zeametinin kaynakları hakkında bir fikir edinmek mümkündür. Bütçe defterinde zeametden elde edilen toplam gelirin 453.268 akçe olduğu görülmektedir.

(B-III.) Bayburd Hasları Zeameti

Öteki zeametlerde olduğu gibi bu zeameti İshak Subaşı emanet yoluyla zaptetmekteydi. Subaşı'nın Abdi adında bir katibi Sinan Memi ve Timur adlarında yardımcıları bulunuyordu. Bütçede zeametın yıllık geliri 299.267 akçe gösterilmiştir. Fakat adet-i ağnandan gelen gelir dışındakilerin kaynakları belirtilmemiştir.

(B-IV.) Kuruçay Hasları Zeameti

Bütçe döneminde 158.600 akçe gelir getiren bu zeametın başında Hasan Subaşı bulunuyordu. Katibi ise Memi adlı biriydi. Ayrıca onun yardımcılarından olduğu anlaşılan Katip Mehmed isminde birinin adı da geçmektedir.

(B-V.) Kemah Hasları Zeameti

Bu haslar zeametinde iki Subaşı ve bir katip bulunmaktadır. Defterde gelirin tahsili ile ilgili yerlerin incelenmesinden, Hüsrev Subaşı'nın Kemah şehrinde bulunan Boyahane, Mumhane, İhtisab, meyhane ve saire ile Setme köyünde bulunan Boyahane, Bozahane ve Meyhanenin mukataalarından sorumlu olduğu, Ali Subaşı'nın

ise hububat bahası, ispençe, marhasiye ile ilgilendiği, Katip Hüseyin Çelebi'nin de katipliğin yanısıra bazı gelirlerin tahsilinde subaşılarla yardım ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca adet-i ağnam gelirin de Mehmed, Ali, Karakoç, Yakub ve Hüseyin tahvilinden Tercan subaşı Tursun Bey vasıtasıyla toplandığı görülmektedir.

Bu haslar zeametinin kaynaklarından elde edilen yıllık toplam gelir 375.845 akçe tutmaktadır.

(B-VI.) İspir Hasları Zeameti

Bu zeamette ikisi subaşı, biri kethüda olmak üzere üç görevlinin vergi ve resim işlerini yürüttüğünü yukarıda belirtmiştik. Defterde bu görevlilerin üçünün de "ber vech-i emanet" bu zeameti zaptettikleri belirtilmiştir. Bunlardan Bayram Kethüda'nın bad-ı heva, yaylak, kuvvare ve giyah resimleri ve hububat konusuyla ilgilendiği anlaşılıyor. Defterde ayrıca Bayram Kethüda'nın, yiyip saklama manasına gelen, "bel'iyat ve ketmiyat"ından dolayı veremediği 200 altın tutarındaki 12.000 akçelik meblağın Hüseyin Subaşı vasıtasıyla tahsil edildiği görülüyor. Diğer taraftan subaşılar veya kethüdanın adamlarından biri vasıtasıyla "akçe-i şahî vaktinde", 4.III. 1556 günü, 30.000 akçe alındığı tespit edilmiştir. Bunun da, Erzurum zeametinde görülen "tebdil-i hasene" gibi olduğu anlaşılıyor. Zeametın diğer gelir kaynakları arasında meyhane, adet-i ağnam, ispençe ve şireyi sayabiliriz. Bütün bunlardan bir yılda 118.020 akçelik gelir sağlanmıştır.

(B-VII.) Pasin Hasları Zeameti

Pasin hasları zeametinde, sorumlu olarak, Keyvan Subaşı görülüyor. Defterde bir de Murad Subaşı'nın adı geçmekte ve ağnam gelirinden 2.658 akçe tutarındaki bir meblağın müfredat defterine göre alındığı belirtilmektedir.

Bu zeametın yıllık gelirinin ispençe ve adet-i ağnamla birlikte 19.321 akçe olduğu görülüyor. Pasin zeametinden 16.663 akçe ispençe alınmıştır. Bu miktarda ispençe alınabilmesi için has yerleri içinde birden fazla köyün bulunması gerekir.

(B-VIII.) Tercan Hasları Zeameti

Bu haslar zeameti Tursun Subaşı tarafından eminlik kaidelerine göre zaptedilmişti. Tursun Subaşı'nın öteki bazı zeametlerin geli-

rinin toplanmasına aracı olduğunu yukarıda belirtmiştik. Tursun Subaşı'ya zeametinde Mehmed adında bir katip ile, Mustafa Tilki, Ali Divane ve adamlarından Ramazan'ın yardımcı oldukları anlaşılıyor. Tercan hasları zeametinin en önemli gelir kaynağının Tercan Tuzlası Mukataası geliri olduğu görülüyor. Buradan beş taksitte 110.205 akçe toplandığı hesaplanmıştır. Diğer gelir kaynakları ise bad-ı heva, ispençe ve adet-i ağnamdır. Bunlardan adet-i ağnam dışındaki iki kaynağın gelirleri toplanırken, Subaşının yukarıda bahsedilen adamlarının mevaciblerine de el konulduğu anlaşılıyor. Zeamette bu kaynaklardan yıllık elde edilen gelir toplamı 128.585 akçedir. Fakat Ayas Paşa haslarında buranın geliri 60.000 akçe gösterilmiştir. Bu duruma göre 68.585 akçelik fazla gelir sağlanmıştır.

(B-IX.) Tortum Hasları Zeameti

Daha yukarıda belirtildiği gibi, bu zeameti Timur Subaşı zabdetmiştir. Defterde zabt kaydından sonra diğer zeametlere göre farklı olarak şunlar yazılmıştır. "...ber müceb-i sicil-i kadı ve defter-i müfredat-ı hod ve bema'rifet-i Adil Subaşı". Buna şu şekilde bir mana verilebilir. Bu zeamet Timur Subaşı'ya kadı sicili ve kendisinin muhasebe defterine göre verilmiş, fakat burayı gerektiği şekilde işletmediği için veya başka bir sebeple işletme hakkı Adil Subaşı'ya devredilmiştir. Buna benzer bir uygulama Kelkit zeametinde de görülmektedir. Bununla beraber defterin bu bölümünün tetkikinden bu değişik uygulamanın başka sebeplerinin olduğu anlaşılıyor. Gerçekten de bu haslar zeametinde elde edilen gelirler, aşağıda belirtildiği şekilde, titizlikle toplandığı gibi, ayrıca has gelirlerini verememiş almasından dolayı bunlara bedel olarak Timuş Subaşı'nın evine ve maaşlarına da el konulduğu görülmüştür. Bu el koymaya paralel olarak zeametten elde edilen gelirler şu şekilde toplanmıştır. 3.000 akçelik birinci gelir kendi tezkiresiyle, her biri altı akçe olan ve 1.200 akçe tutan 200 kile arpa bahası Ohta köylüleri, 7.653 akçelik gelir Erzurum kullarından Mustafa, 6220 akçelik hububat sahası ve 22.360 ve 10.500 akçelik gelirler Adil Subaşı tarafından, Paşanın hazinesine teslim edilmiştir.

Ayrıca Timur Bey'in borçlarına karşılık olmak üzere 1560 akçelik bir, 1800 ve 1320'şer akçelik iki ulufeleriyle 1800 akçe kıymet biçilen evine Gazi Kethüda ve adamları tarafından el konulmuştur.

Zeametın geliri olması gereken bu meblağların toplamı 57.413 akçe tutmaktadır. Paşa'nın beratında Tortum'da 208.000 akçelik

hası bulunduğu kayıtlı olduğuna göre, onun, buradaki haslarından en az yazıldığı kadarıyla gelir sağladığını varsayarak, bu zeametden 150.587 akçe zarar edildiği görülecektir.

(B-X.) Kelkit Zeameti

Defterde zeametın Ferhad Divane'nin tahvilinde olduğu ve burayı emanetle zaptettiği yazıldıktan sonra, bu işin her iki subaşının müfredat defterlerine göre Hüseyin isimli diğer bir Subaşıya devredildiği belirtilmiştir. Yine defterden zeametın bad-ı behvasının bir bölümünü Hüseyin Çavuş isimli birinin, bir bölümünü de Katip Hilali Çelebi'nin tahsil ettiğini, bu arada, Ferhad Divane'nin defterine göre Ali Cebeci, Süleyman, Mehmed Server, Abdi ve Divane Kurt isimli kimselerin 3.160 akçe tutarındaki mevaciblerine el konulduğu anlaşılıyor. Öte yandan, Gökas ve Kelkit adet-i ağnamının geliri kısmında ise zeametın ismi Kelkit ve Gökas Zeameti diye belirtiliyor. Zeametın toplam yıllık geliri ise 21.781 akçe gösteriliyor. Bunun geliri Paşanın hasları kaydında önceden 2.300 akçe olarak yazılmıştır.

(B-XI.) Paşanın Erzurumda Hazinesinde bulunan Parasının Mahsulü.

Bu gelir kaynağının mahiyeti tam olarak anlaşılammıştır. Ancak 100.000 akçe tutarındaki bu meblağın, üç ayrı kalemden ve üç şahıs tarafından Paşa'nın Erzurum'daki hazinesine teslim edildiği anlaşılıyor. Birincisi Kapıcı Ömer tarafından Ramazan 962 den, 963 Saferi dahil, altı aylık mevacilerin tutarı olan 49.980 akçe [5.I.1556] tarihinde hazineye teslim edilmiştir. İkincisi Erzincan Kalesi kethüdası Emir Yusuf tarafından 20.5.1556 tarihinde 33.332 akçe olarak verilmiştir. Üçüncüsü ise, Paşa'nın tezkiresi üzerine Gazi Kethüda vasıtasıyla 16.688 akçe olarak ödenmiştir.

(B-XII.) Nısf Cebelüyan Mahsulü

Ayas Paşa'nın haslarının incelenmesinden onun haslarına dahil olduğu anlaşılan bu gelir kaynağının başında Veli Subaşı bulunuyordu. Çünkü defterdeki bölümün başlığı, "An mahsul-i nısfı Cebelüyan ber müceb-i defter-i mufredat-ı Veli Subaşı" şeklinde yazılmıştır. Metinde yer alan "Cebelüyan" kelimesi bazı hizmetler karşılığında beylerbeyi emrinde savaşımlara katılmakla görevlendirilen yani bir nevi kendilerine timar yolu açılan kimseler için kullanılmıştır. Bunlar ve ailelerinin ba-dı heva, ve adet-i ağnam resimlerinin yarısı beylerbeyi haslarına, diğer yarısı da kendi timarlarına

dahil ediliyordu. Bu konuda Erzurum'un ilk defterlerinde açıklama bulunmaktadır.

Bu kaynağın gelirlerinin toplanmasında Subaşı Veli Divane'nin yanı sıra Tercan Subaşısı Tursun Subaşı ile Erzincan Subaşısı Habib Subaşı da rol oynamışlardır. Bunun, Cebelüyan'ın Erzurum, Tercan, Erzincan gibi yerlere grup grup dağılmış olmasından ileri geldiği tahmin ediliyor. Cebelüyandan yıllık gelen gelir toplamı 16.000 akçedir.

AB.GİDER FASILLARI

Defterde bütçenin gider faslı "Vuzi'a minzalike" şeklinde yer almış olup toplamı 1.401.009 akçe gösterilmiştir.

Bu fasılda ilk sırayı 707.897 akçe tutan mevacibler almıştır. Bundan sonraki gider kalemleri ve miktarları şu şekildedir:

Bizzat Paşa'ya harcamak için verilen	24.664 akçe
Zekat olarak dağıtılan	83.652 "
O sıralarda ölmüş olan Hüseyin Bey'in yemeğine sarf edilen	9.540 "
Paşanın çeşitli işleri için sarfedilen	53.175 "
Enderun harcamalarına	11.520 "
Ahur malzemeleri alımı için	6.450 "
Hassa develerinin çeşitli giderlerine	2.894 "
Paşanın çeşitli hizmetlilerine ve yemek masrafına	520 "
Arpa alımı vs. ücreti olarak verilen	39.432 "
Vekil-i harca alımların karşılığı olarak verilen	78.831 "
Cebeci-başına cebe-hane levazımatı için ödenen	600 "
Mehter-başına mehter-hane levazımatı için verilen	6.670 "
Çeşitli harcamalar için ödenen	40.447 "
Çeşitli kimselere yapılan yardımlar için	16.750 "
Ramazan Bayram'ında bayram bahşişi olarak	820 "
Kurban Bayram'ında bayram bahşişi olarak	1.260 "
Çeşitli kimselere yol parası olarak verilen	6.310 "
Kiler malzemesi için harcanan	42.627 "
Çeşitli kumaş alımları için sarf edilen	266.297 "
Devlet büyüklerine pişkeş olarak verilen	216.000 "

Bütün bu harcama kalemlerinin toplamı 1.452.169 akçe tutmaktadır. Ancak Enderun mevacibi ile Kabil Bey mevacibi birinci sıradaki gider kaleminde yer aldığı halde, daha sonra tekrar yazılmasından 47.400 akçelik fazla bir ödeme ortaya çıkmaktadır. Bu meblağı harcama kalemlerinin toplamından çıkardığımız zaman 1.352.956 akçe masraf yapıldığı anlaşılmaktadır. Fakat bu rakamdan gider olarak kaydedilen 1.401.009 akçeyi çıkardığımızda yine 166.939 akçelik fazla sarfiyat görülmektedir. Esasında buna müteferrik gelirlerin tamamı olan 51.813 akçelik gideri de katarsak bu rakam 218.752 akçeye yükselir. Bunun 1.401.009 akçe ile topladığımızda elde edilen meblağ 1.619.761 etmektedir. [A] gelirinin hepsi sarfedildiğine göre bu masrafı masraf toplamının [B] geliri olan 2.138.183 akçeden çıkarırsak geriye 518.422 akçe kalıyor. Halbuki bütçemizde akçe hesabı ile gösterilen gelir ise 788.987 akçedir. Bu bizim çıkardığımız meblağdan 270.565 akçe fazladır. Esasen bizim tespit ettiğimiz fazlalıkta 218.752 akçe idi. Bu iki meblağ arasındaki fark ise 51.813 akçe tutmaktadır ki bu da [A] gelirinden elde edilen farktır. Bu da gösteriyor ki bütçede [A] gideri hesaba katılmamıştır.

Bu şekilde bütçe giderlerindeki bazı belirsizlikler sebebiyle gelir ve harcama kalemlerinin yüzdesini çıkarmak mümkün olamadı.

AB-I. Mevacib Giderleri:

Bu kalemde Paşa, Enderun mevacibi olarak enderunda hizmet verenlere yevmiye olarak 70, yıllık olarak ise 25.200 akçe ödemiştir. Ancak bütçede enderun mensublarının sayısı belirtilmemiştir. Mevacib verilenin ikincisi dergah-ı âli kethudası Kabil Bey idi. Kabil Bey bütün Dergah-ı âli kethüdarları gibi beylerbeyinin devlet merkezindeki özel ve resmi işlerini takip ediyordu. Bunun karşılığında da paşadan mevacib alıyordu. Kabil Bey'e yılda bütçeden 6.000, 600, 9.000, 600, 6000 olmak üzere 22.200 akçe mevacib verilmiştir.

Bütçeden mevacib alan üçüncü grup şunlardır: ağalar, müteferrikalar, zevvakîn adı verilen sofracılar, çavuşlar, kapıcılar, kilerciler, tabbahîn, ekmekçiler, terziler, ahur cemaatı, onlarla birlikte sarçılar ve çadır mehterleri, alem mehterleri ve cebeciler, ulufeciler ve diğerleri. Bunlara bir yıllık mevacib olarak normalde 266.717 akçe verilmesi gerekirken bilemediğimiz bir muhasebe hesabıyla 537.457 akçe ödeme yapılmıştır. Ayrıca devecilere de aynı yolla

123.040 akçe verilmiştir. Böylece beylerbeyinin sarayında veya diğer işlerde çalışanlara 707.897 akçe mevacib ödemesi yapılmıştır.

AB-II.Paşa'nın Kendisine Yapılan Teslim

Bu kalemden Paşa'ya muhtelif tarihlerde para teslim edilmiştir. Bunlardan bazılarının hangi maksatla verildiği belirtilmiştir. Mesele 15.IX.1555 tarihinde Horasan Baba'ya ava gidince 3.000, 29.IX.1555'te Gürcistan'a gittiği vakit 3000, aynı tarihte kurban ücreti için 1500 akçe, 1.III.1556'da 260 akçe Enderun kethudasına, ve sonra Erzincan'da 4 baş kurban için 192, Kara arz'a ava gittiği zaman 340, Kapçı-başı Pervane Ağa'ya önce 240, sonra Ali Paşa hamamı için 100 akçe olmak üzere hepsi toplam 24.664 akçe verilmiştir.

AB-III-Zekata Verilenler

Bu bölümde, danışmenlere 6000 akçe, Rumeli'ye gittiğinde adamı Ali Subaşı'ya 6000 akçe, Vaiz Mevlana, İsmail Çelebi Efen-diye 1000, Bağdad'dan gelen Mevla için 1000, tekrar Vaiz İsmail Çelebi için 1020, Katip Hilâlî Çelebi'nin defteri gereğince zekat için 12.325 akçe, Mardinli Müderris için 1000 akçe, Kızılbaş'tan gelen Pasin kadısı Mevlana için 3000 akçe, Mirza Acem için 1000 akçe, Vaiz Ahmed Çelebi için 500 akçe, mektep çocukları için 7 akçe, bizzat paşa tarafından 50.000 akçe v.s. olmak üzere toplam 83.652 akçe zekat verilmiştir.

AB-IV-Yeni Ölen Hüseyin Beyin Yemeği İçin:

Hüseyin Bey'in kefeni ve yıkanması için 6.000, mezarında dua okuyanlar için 1840, dua okuyanların ve dervişlerin yemek için 500, Hüseyin Bey için tekrar verilen yemeği için 1200 akçe olmak üzere toplam 9.540 akçe harcanmıştır.

AB-V-Paşa'ya Yapılan Masraflar:

Harem odasına 240, kadife alımına 200, cariyeler için gümüş alımına 1580, 45 adet küçük el şamdanı takımı için 6.000, kuyum-cuya 1020, Acem yenicesi için 300, Acem Seraseri için 1.500, harem hadımı siyah köle için 2520, iki adet büyük halı 25'er altundan 3.000, Paşa İçin Kandahar destârı 2 adet 4'er sikke 448, erkek panter 45000, siniler ve sandık için 3987, Basra'da Hacc-i Şerif Seyyidlerine 18.000, Çavuş-başı Çerkes Ferhad Bey'e kullar için 7.000 olmak üzere toplam 53.175 akçe verilmiştir.

AB-VI.Enderun Mensupları Mevacibi

Bu bölümün iki defa yazılmış olduğunu yukarıda belirtmiştik. Böylece bu kalemden bütçeye 25.200 akçelik ikinci bir ödeme yükü getirilmiştir.

AB-VII. Enderun harcamalarına verilen

Bu kalem için yapılan tediyeler umumiyetle Amil Hüsam tarafından Mustafa Ağa'ya yaptırılmış ve o da harcamalarda bulunmuştur. Bu harcamalar arasında Hvace İskender borcu için 540, Mustafa Kethûda tarafından alınan bir takım tilki kürkü için 600, Gürci cariyeye bedeli olarak 3600 Hüseyin Bey'in hazinesi bahası için 2100 akçe olmak üzere bu kalemden toplam harcama 11.520 akçedir.

AB-VIII. Mir-i Ahur Mehmed Bey'e teslim edilen

Ayas Paşa'nın âhur teşkilatının başında Mehmed Bey görülmektedir. Paşanın bir de âhur kethûdası bulunmakta idi. Mehmed Bey'e çeşitli zamanlarda âhur ihtiyaçları için ödemeler yapılmıştır. Bunların bazıları, âhur harcı için 1000, Usta Cafer'e katırlar için 300, Erzincan'daki ahırın giderlerine 2000 Bulgari bahası için 80, sahtiyan bahası olarak 60 akçe olmak üzere toplam 6.450 akçe harcama yapılmıştır.

AB.IX.Kabil Bey'e Kendi Mevacibi İçin Teslim Edilen

Kabil Bey, Paşa'nın devlet merkezinde bulunan ve onun özel ve devletle ilgili işlerini gören kethudasıdır. Onun için Dergâh-ı Ali Kethûdası da deniliyordu. Devlet büyüklerine Paşa adına pişkeşleri de o vermektedir.

Bu kalemin giderleri AB-I de yazılmıştı. Burada tekrar yazılmak suretiyle dikatten kaçınılmış ve 22.200 akçe fazla ödeme yapılmıştır.

AB.X. Hassa Develerinin Çeşitli Giderlerine Verilen

Hassa develerine bakanların başında Sarvan Ağa'nın bulunduğu anlaşılmaktadır. Divane Veli'nin de onun yardımcısı olduğu görülmüştür.

Bu kalemden harcamalar tuz, kükürt ve barınak için yapılmıştır. Toplam masraf ise 2894 akçe gösterilmiştir.

AB.XI. Çeşitli Kimselere Yemek Masrafı

Saraçlara verilmiş olan yemeğin geri kalan ücreti için 400, Kömürcü Hüseyin Çavuş'un yemek behası için 60, ve saire giderler olmak üzere toplam 520 akçe verilmiştir.

AB.XII. Eski ve Yeni Arap Eminlerine Teslim Edilen

Ayas Paşa'nın eski arpa emininin adı Hüseyin, yenisininki ise, Beham'dır. Herhalde bu Hüseyin, yukarıda öldüğü bildirilen Hüseyin Bey olacaktır. Çünkü bu Hüseyin Bey'in cenaze, dua ve yemek masrafları Paşa'nın bütçesinden ödenmişti.

Bu kaleme bütçeden çoğunlukla arpa ve buğday alımları için ödemede bulunulmuştur. Bunun için toplum 39.432 akçe verilmiştir.

AB.XIII. Vekil-i harç Mehmed Baliye Yapılan Teslim

Vekil harça, dolayısıyla bu kaleme verilen paralar çeşitli alımlar için kullanılmıştır. Bunlardan dikkati çekenleri şunlardır: Tavuk alımı için 200, 45 baş koyun için, 25'i 31, 20'si 25 akçeden olmak üzere 1.475, yine tanesi 36 akçeden 119 koyun için 4.343, 377 muhtelif koyun alımında 300'ü 35'er akçeden, 77'si 33'er akçeden olmak üzere 17.384; koyun borcu için 3.000, koyun bahası için 10.041, develere pamuk yağı bahası için 3.000, koyun bahası için 910, kassablar için 2.000, un bahası için 3.855, tekrar koyun bahası için 6.000 ve çeşitli diğer alımlar için olmak üzere toplam 78.831 akçe sarfedilmiştir. Bunun 39.153 akçesi koyun alımı için kullanılmıştı.

AB.XIV. Cebehane Levazimatı İçin Cebeci-Başına Teslim

Bu kalem Ayas Paşa'nın bir Cebeci-başısı bulunduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Bu kalemde Neccarlar (marangozlar) için 200, silah için de 400 akçe olmak üzere buradan 600 akçelik harcama yapıldığını görüyoruz.

AB.XV. Mehterhane Levazimatı İçin Mehter-başına Teslim

Bu bölümden Ayas Paşa'nın bir mehterbaşısı, ayrıca hayme (Çadır) ve alem mehterleri bulunduğunu ve her grubun da ayrı ayrı birer mehterbaşısı olduğunu öğreniyoruz. Bu bölümdeki harcamalar çivi, kirpas, pamuk ipliği ve mih alımları için yapılmıştır. Miktarı ise 6670 akçe tutmaktadır.

AB.XVI.Çeşitli Harcamalara Verilen

Bu bölümde Paşa'nın hazinesinden Erzurum, ve Erzurum dışında yapılan tamir, alım ve diğer ihtiyaçlar için ödemelerde bulunulmuştur. Bunların sırası şu şekildedir: Horasan Baba zaviyesinin tamirat ve düzenlenmesine 420, Ulucami için mum alımına 100, cıрак Gürcü ücretine 4200, Paşa'nın havuzunun onarımına 108, beheri birer sikkeden 28 sahan ve tepsi 4 sikke 40 akçe nakit olmak üzere mutfak masrafı için 1920; Enderun kethûdası tarafından yaptırılan Erzincan-kapı'dan Tebriz-kapıya kadar kaldırım döşenmesi işi için 8700, Kürkçü Cafer elinden hazine kullarının 3 kat kürk bahasına herbiri 50'den 150 akçe; hayme mehterleri için üç batman iplik alımına 360, iki adet şatırın tâcı bahasına 300, Erzincan'a gittikleri vakit hazine kullarına çuka bahası için 2400, Gazi Kethûda tarafından Rüstem Paşa zemininin tapu resmine 1320, Mustafa Bey ve Mahmud Bey gittikleri vakit Mustafa elinden İran elçisine yol parası 90, Pervane Ağa'nın defterine göre Kara-arz'a ava gidildiği vakit harcanan 1246; zevvak kilercisi Hüsrev ile zevvak mehteri Ali'ye 2 adet mehvre bahası için 120'den 240 akçe; Karakoç Çavuşun defterine göre, Ilıca'nın tamir ve onarımına 3.031, Paşa'nın odasının yapımı masrafına 4.002 akçe Hüseyin Bey türbesinin yapımına, ırgat ve ustaların yemeklerine 8400, ve Enderun mehterinin çakşırı için kırmızı çuka bahası olarak 90 akçe olmak üzere toplam 40.447 akçe harcanmıştır.

AB-XVII.İn'amat'a (Yardımlara)

Bu kalemde muhtelif kimselere çeşitli yardımlar yapılmıştır. Bunların bazıları şunlardır:

Hasan-Keyfli dervişe 200, Bağdad'dan gelen Baba Halil'e 300, İran'dan gelen Seyyid'e 560; İran'a gittiği vakit Gönüllüler-ağası Hvace Sinan'a 200; Abdi Bey'in validesine 6.000; Erzincan'da Hilâlî Çelebi'nin müfredat defterine göre Odabaşı'ya 7200; İstanbul'a gittiği vakit at bahası olarak Bölükbaşı Sinan'a 300; İran'dan gelen Kızılbaş Sultan Ali'ye 500; Gürcistan'a gittiği vakit Ferhad'a at bahası için 300; Hazineci vasıtasıyla Derviş Nazar Dede'ye 400; Mehmed ve Mustafa Bey'e Diyarbekir'den gönderilmiş azizlerden Veled Şeyh'e 300, Mirî hava bahası için gelmiş Dergah-ı âli çavuşuna 300; kızılbaştan gelen yeniçerilere 50 olmak üzere toplam 16.750 akçe sarfedilmiştir.

AB-XVIII Ramazan Bayramında Bazı Görevlilere Bahşişler

962 Ramazan bayramında katırbakıcılarına 20, alem mehterlerine 300, ahçılara ise 500 akçe bayram bahşışı verilmiştir. Bunların toplamı 820 akçedir.

AB-XIX- Kurban Bayramı Bahşişleri

962 Kurban bayramında, ahçılara 500, ekmekçilere 400, terzi-
lere 400, alem mehterlerine 400, kapıcılara 100, çadır mehterlerine
280 olmak üzere hepsine 2080 akçe bayramiye verilmiştir.

AB-XX. Adı Geçenlere Yol Parası Olarak

Bu kalemden Harc-ı rah olmak üzere bazı kimselere çeşitli miktarlarda para verilmiştir. Bunlardan İran'dan gelen Ali Çelebi'ye Ali Subaşı vasıtasıyla 500, Kemah Subaşısı Hüseyin'e İstanbul'a gittiği vakit 300, Hızır Çavuş'a Amid'e gittiği vakit 60, Ali Çavuş'a Basra'ya gittiği vakit 1800, Paşa hazretlerine Erzincan'a ava gittiği vakit 1500, katırbakıcılarına Erzurum'dan Ardahan'a götürüldükleri vakit 150 ve Ali Subaşı'ya Erzurum'dan İstanbul'a götürüldüğü zaman 2000 akçe olmak üzere hepsine toplam 6310 akçe verilmiştir.

AB-XXI-Kiler Malzemeleri Alımı ve Harcamalarına Verilen

Bu bölümden çeşitli alım ve harcama yapılmıştır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz: Bayram Kethüda'nın müfredat defterine göre çeşitli sebze alımı ve hammaliye için 6307, sade yağ alımı için Bayram Kethüda'ya Gazi Kethüda tarafından hazineden 10.000, Amid'den gönderilmiş pirinç için Ali Divane'ye 9000; Trabzon'dan gelişi sırasında Harbende-başı vasıtasıyla 4 adet keçe bahası olarak 300, Tekman Tuzlası âmili Umur Azer elinden 10 Kantar (katar) tuz bedeli için 420, 57 batman pirinç bedeli olarak 1140, 500 batman sade yağ bedeli için 9000, 300 batman bal bahası 21 akçeden 6300, akçe olarak üzere 42.627 akçe ödenmiştir.

AB-XXII. Çeşitli Kumaşlara

Bu bölümdeki harcamaların çoğu piskeş ve kumaşlara yapılmıştır. Ermeni Miruk'tan herbiri 130 akçe olan üç adet pamklu

alınmış ve karşılığında 480 akçe ödenmiştir. Bunun bedelinin 390 akçe etmesi gerekirken, bilemediğimiz bir sebeple yukarıda belirtilen meblağın ödenmiş olduğu görülmektedir. İskender Paşa'nın kapıcı-başı için 1 kat hil'ata altın olarak 13 sikke, akçe olarak 780 akçe; 4 adet Acem kemhası için Ferhad Bey tarafından verilen 1320 akçe, "Tak"ının 330 akçe olduğu anlaşılan bu kumaş için 5 veya 50 sikke verildiği belirtiliyor. Fakat burada bir yanlışlık olduğu anlaşılıyor. Diğer taraftan 1 tak kutni yani pamuklu için 185 akçe ödenmiştir. Abdi Bey'in annesinin tezkiresi üzerine bölükbaşı vasıtasıyla kumaşlar bedeli olarak 7130 akçe; altı takım ve herbiri 12 sikke değerinde 72 sikke karşılığı olarak 4320 akçe, Terzi Mahmud'un tezkiresi ve Halep'ten gelen Hamza Ağa vasıtasıyla çeşitli peşkir ve kumaşlar bedeli olarak 402 sikke ve 15 pare karşılığı olarak 24.142 akçe; Ferhad Bey tarafından Kızılbaşlar için kumaş bedeli 9000, Acem seraseri bahası 16'şar sikkeden 32 sikke karşılığı 1920 akçe; kapıcı pamuklusu 6 adet 170 akçeden 1020 akçe, İstanbul'a gittiği zaman Gazi Kethüda vasıtasıyla dergah-ı âli ve vüzera ve başkalarına pişkeş bedeli olarak 216.000 akçe olmak üzere toplam çeşitli kumaş alımlarına ve pişkeşe 266.297 akçe harcanmıştır.

Bu ödemelerden sonra El-baki bölümüne geçirilmektedir.

AB.XXIII. El-baki faslı

Bu bölümde bütün harcamalardan sonra 788.987 akçe kaldığı görülmektedir. Bu miktar hem siyakat rakamlarıyla hem de normal rakamlarla yazılmıştır. Sonra altına "be-ciheti hasene" yani "altın olarak" yine siyakat rakamlarıyla 13.150 sikke yazılmıştır. Bu yukarıda belirtilen 788.987 akçenin altın karşılığıdır. Bundan sonra "Minha" ile burada da hazineden bir çıkış görülüyor. Bu çıkışta aşığıda belirtildiği gibi olmuştur.

AB.XXIV.1. Sancak-beyi Mahmud Bey Zimmetinden "Minha" başlığından sonra bu kalemden sancak-beyi Mahmud Bey'e Gazi Kethüda tarafından çeşitli hasene olarak 500 sikke ödeme yapılmıştır. Ancak bu ödemenin niçin yapıldığı belirtilmemiştir.

AB.XXIV.2. Bu kısımdan, Ayas Paşa'nın adamlarından olduğu anlaşılan Baş Çavuşlardan Süleyman tarafından Osman Paşa'nın Bağdad'taki evi için 600 sikke harcanmıştır. Burada ismi geçen Osman Paşa'nın Özdemiroğlu Osman Paşa olduğu sanıyoruz.

AB.XXV-Fethül-Baki

Bu bölüm “mevcut der kise der hizane, hasene-i mütevvîa” diye belirtildikten sonra hem siyakat yazısı ve hem de rakamla 12.045 sikke olduğu ifade edilmiş daha sonra bu meblağın hazineye 2 Cemaziyel evvel sene 964 [3.III.1557] tarihinde geldiği yazılmıştır.

Sonra bu bölüme iki mühür basılmıştır. Bunlardan üst kısımda olanının bazı harfleri okunabiliyor. Hatta ikis Pa(şa) şeklinde görülmüyor, daha aşağıda Ayas’ın “ya”sını seçmek mümkün, fakat genel olarak üst mühür okunamıyor. Altaki mührün hatları ise hiç belli olmuyor.

Bunun gibi bütçe metninde de birbirine karışmış ve silik harfler eksik değildir. Bu sebeple metni eksiksiz okumak mümkün olmadı. Onun için bütçe metninin tamamının fotoğrafını, hasları ve gelirlerini gösteren ek tablodan sonra vermeyi düşündük.

DEFTER-İ VARİDAT VE İHRACAT-I HIZANE-İ HAZRET-İ PAŞA MİRMİRAN-I VİLAYET-İ ERZRUM³¹ DER TAHVİL-İ FAHRÜ’L-EMASİL VE’L-ÂKRAN GAZİ KETHÜDA BER MUCEB-İ DEFTER-İ MÜFREDAT-I ZÜAMA-YI MEZKURIN. EL-VAKİ Fİ GURRE-İ RECEB SENE 962 İLA GAYET-İ CEMAZİYELAHİR MİN ŞUHUR-İ SENE 964³². [963]. [22.V.1555-10.V.1556] S.4

[GELİR FASLI]**Asl-ı mâl**

Fî sene-i kâmile maa bakiyye-i muhasebe-i zuamâ-yı mezkûrîn ve gayrihi:

2.189.996

[A] Mahsûl-i müteferrika

[B] Anil-mahsûlât

Ber-mûceb-i defter-i müfredât.

Ber-mûceb-i defter-i müfredât-ı

09.376

zuama-yı mezkûrîn.

09.240

2.138.183

33.197

51.813

31- Metinde paşanın kim olduğu belirtilmemiştir. Bu konu ve paşanın kim olduğu “Defterin Başlığı” kısmında açıklanmıştır.

32- 964 hicri tarihinin 963 yazılması, dolayısıyla 1557 de 1556 olması gerekiyor. Bu husus Defter ile ilgili açıklama kısmında izah edilmiştir.

[A-I] EL-MEBIAT³³

S.4

[A-I-1] Behâ-yı dakîk. An yed-i Hüsâm el-âmeil, be marifet-i³⁴ Mehmed Bali vekil-i harç, El-vaki fi 3 Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963
[14.IV.1556] 257 şinîh³⁵ fi 15.
3.855

[A.I-3] Beha-yı sımsım³⁸. Be-tarik-i daim. An-yed-i Kara Veli be-marifet-i Gazi Kethüda. El-vaki fi 19 Şevvalü'l-mükerrerem min şuhur-i sene 962.
[6.IX.1555] 15 sikke³⁹, fi 60.
900

[A.I.5]...⁴¹-alîk-i⁴² şütüran-i⁴³ hassa ki der-Kelkid mande⁴⁴. Bermuceb-i defter-i müfredat-ı Divane Ferhad zaim-i Kelkid.
1.020

S.4

[A.I.7] Beha-yı gulam-ı habbaz⁴⁵. Bemarifet-i Hüseyin ser-habbazin.⁴⁶

[A.I-2] Behâ-yı revgan-ı dünbe³⁶. An-yed-i Mustafa ser-zevvakın³⁷, El-vaki fi 19 Şevvalü'l-mükerrerem min şuhur-i sene 962
[6.IX.1555]
720.

[A.I.4] Beha-yı postha-yı ganim⁴⁰. Be-marifet-i ser-zevvakın ve Hüsrev, katib-i vekil-i harç. El-vaki fi 20 Şevvalü'l-mükerrerem min şuhr-i sene 962. [7.IX.1555]
981

[A.I.6] Beha-yı postha-yı ganem. An-yed-i ser-zevvakın. Be-marifet-i Hüsrev katib-i vekil-i harç.
300

[A.I.8] Beha-yı barha-yı zeamet-i Kelkid. An-yed-i Kemal Sübaşı.

33- Satışlar.

34- ...aracılığı ile.

35- Şinik, hububat ölçüsü.

36- Kuyruk yağı

37- Ser-zevvakın: Çaşnigir-başı, sofracı-başı

38- Susam.

39- Altmış akçe değerinde altın para.

40- Koyun;

11- Bu kelime okunamadı

42- Yem torbası

43- Develer,

44- Kalmış

45- Ekmekçi.

46- Ekmekçi-başı;

El-vaki fi 27 Zil-ka'de min şuhur-i sene 962. [13.X.1555] 1.000	El-vaki fi sene-i minh. [1555] Bi'd-defaat. 300 150 150 600 -3855 -0720 -0900 -0981 -1020 -0300 -1000 -0600 9376
---	--

[A.II.] *An-mahsl-i hammam*, der Vilayet-i Bağdad

[A.II.1] Bera-yı harc-şüd cami'-i şerif, der-Mahruse-i Basra. Be marifet-i Ali Çavuş, El-vaki fi 11 Safer sene 963. [26.XII.1555] 154 sikke fi 60.

9.240

[A.III.] *An-bakiyye-i* muhasebe-i züema-yı mezkûrîn
ki-ber-muceb-i muhasebe-i hodişan baki-mande.

S.4

[A.III.1] *An-bakiyye-i*

muhasebe-i maziyye-i Nasuh Sübaşı
zaim-i zeamet-i Kuruçay, Ber-müceb-i
defter-i müfredat-ı hod. Baki mande
bud.

[A.III.1.a] **Tediye** Fi 18 Saferü'l-
Muzaffer sene. 963 [2.I.1556] An-
yed-i Nasuh Sübaşı, zaim-i zeamet-i
Kuruçay. On dört bin yüz yirmi⁴⁷
14.120

[A.III.2] *An-bakiyye-i*

muhasebe-i Tursun Sübaşı, an-ze-
amet-i Bayburd, Ber-muceb-i def-
ter-i müfredat-ı hod. Baki madde.

[A.III.2.a] **Tediye** Fi 18 Saferü'l-
muzaffer sene 963. [2.I.1556]
An-yed-i Muslihiddin an-Gılamanı
Erzurum Maa ulufe-i mezbur ve
ulufe-i Ramazan merdum-i Sultan

47- Siyakat rakamları ile yazılanlar, rakamla birlikte yazı ile de yazıldı.

Mustafa Nakdiye.
 Altubin Yüz iki 6.102
 Mevacib-i⁴⁸ mezkureyn. An
 vacib-i Şevval ve Zilka'deteyn.
 sene 962
 [19.VIII-15.XI.1555] 2000
 8120 [8102]

S.4

[A.III.3.] An-bakiyye-i muhasebe-i
 Tahir Bey mirliva-yi Cizre⁴⁹ An-
 yed-i merdum-i mirliva-yı mezbur.
 El-vaki fi 27 Zilkade min şuhur-i
 sene 962. [13.X.1555]

27+40+33=100 sikke fi 60
 6000

[A.III.5] An bakiyye-i Sinan, kethü-
 da-yı sabık, an-beha-yı akmiş⁵⁰ ki
 an-Amasya averde.⁵¹ El-vaki fi 17 N
 [Ramazan] sene 962. [15. VIII. 1555]
 Be-marifet-i Mustafa Sübaşı.
 25 sikke fi 60 1.500

[A.III.4] An-bakiyye-i muhasebe-i
 Bayram Kethüda an-muhasebe-i
 zeamet-i İspir, ber muceb-i defter-i
 müfredat-ı hod. baki mande. El-
 vaki'fi 4 Zilhicce sene 962.
 [20.X.1555]

2.457

-14.120
 -08.120
 -06.000
 -03.457
 -01.500
 33.197

[B] AN'İL-MAHSULAT

BER-MÜCEB-İ DEFTER-İ MÜFREDAT-I ZUAMA-YI MEZKURUN.

2.138.183 [AKÇE]

[B-I] An-mahsul-i zeamet-i Nefs-i Erzurum.

Der-tahvil-i fahrü'l-emasil ve'l-akran Mustafa Sübaşı. An-kıst-i⁵² mukataa-yı

48- Aylık, ulûfe

49- Bu sancak için bkz. Turan Şerafettin, XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu-
 nun İdari Taksimatı, Atatürk Üniversitesi, 1961 Yıllığı, Atatürk Üniversitesi Basımevi,
 Erzurum, 1963, s. 205.

50- Kumaşlar

51- Göndermiş

52- Kıst: Taksit

S.4

boya-hane ve mukataa-yı şem'i-hane⁵³ ve gümrük ve ihtisab⁵⁴ ve ser-hane⁵⁵ ve boza-hane ve tamga-yı siyah⁵⁶ ve gayrihi. Der-uhde-i Berati? ve Hüsam amilani⁵⁷ mukataa-yı mezbure. Ve mukataa-yı memleha-yı⁵⁸ Tekman. Der-uhdeyi Umur el-amil. Ber-muceb-i sicil-i mevlana kadı-i Erzurum. El-vaki fi gurre-i Recebü'l-mürecceb sene 962, ila gayet-i Cemaziyel-ahir min şuhur-i sene 963. [22.V.1555-10.V.1556].

[B-I] MİNHA

S.5

[B-I.1] Tediye Fi 20 Cemaziye'l-ahir sene 962. [12.IV.1555] An-yed-i Berati. An-akçe-i mkataa-yı m.Be-marifet-i İlyas Çavuş.

11.206

[B.I.3.] Tediye Fi salis-i Recebü'l mürecceb sene 962 [24.V.1555] An-yed-i Berati el-mail-i m. Be-marifet-i Mustafa Sübaşı. An-akçe-i⁶⁰ m.

4.515

S.5

[B.I.5] Tediye Fi salis-i Ş (Şaban) sene 962 [23.VI.1555] An-kıstı mukataayı mezbure. An-yed-i Berati el-mail.

6.000

[B-I-2] Tediye Fi 28 Cemaziye'l-ahir sene 962. [20.V.1555] An-yed-i Berati. Be-marifet-i Haydar bevvab. An-vacib-i Cemaziye'l-evvel sene minh.

6.618

[B.I.4] Tediye Fi 16 Recebü'l-mürecceb sene 962 [16.VI.1555] An-akçe-i mukataa-yı mezbure. An-vacib-i şehir-i Cemaziye'l-ahir sene-i minh.

16.215

[B.I.6] Tediye Fi 25 Ş (Şaban) sene 962 [15.VII.1555] An-kıstı mukataayı m. An-vacib-i Recep sene 962. An-yed-i Berati. Be-marifet-i Hayreddin Bey.

10.000

53- Mumhane
54- İhtisab
55- Başhane
56- Damga resmi
57- İş-erleri
58- Tuzla
59- Kapıcı
60- Osmanlı gümüş bara birimi

[B.I.7] Tediye Fi salis-i Ramazanu'l-mübarek sene 9623. [22.VIII.1555] An-yed-i Berati el-mail. Be-marifet-i Hayreddin Bey.

7.000

[B.I.9] Tediye Fi 17 N (Ramazan) sene 962. [26.VII.1555] An-vacib-i Ş(Şaban) sene-i minh. An-yed-i Hüsam el-amil.

4.374

[B.I.11] Tediye fi 26 Şevvalül-Mükerrem sene 962.[13.IX.1555] An-akçe-i zeameti mezbure. An-bad-ı heva-yı Mustafa Sübaşı

50 sikke

3.000

S.5

[B.I.13] Tediye Fi rabi-i Zilhicce sene 962 [20.X.1555] An akçe-i bad-ı heva-yı zeameti nefsi-i Erzrm. An-yed-i Mustafa Sübaşı.

100 Sikke fi 60

6.000

[B.I.15] Tediye fi 7 Muharremül-haram sene 963. [22.11.1555] An akçe-i bad-ı hevayı zeameti mezbure. Bera-yı beha-yı gulam-ı Gürçi, azad, şud[e] kerd.

[B.I.8] Tediye Fi 7 N (Ramazan) sene 962. [26.VII.1555] An-yed-i Mustafa Sübaşı. Be-marifet-i Ömer Çelebi. Bera-yı tebdil-i Hasene.

An-vacib-i Ş(Şaban) sene-i minh.

20.000

[B.I.10] Tediye Fi salis-i Şevvalül Mükerrerrem sene 962[20.VIII.1555] An-akçe-i bad-ı hava-yı⁶¹ Erzurum maa mevajib-i Cafer Divane.

2.520

[B.I.12] Tediye Fi 10 Zilkade sene 962.[26.IX.1555] An-akçe-i bad-ı hevayı zeameti mezbure. Be-marifet-i Kethüda-yı Enderun. An-yed-i Daniş.

1.000

[B.I.14] Tediye Fi gurre-i Muharremü'l haram sene 963[16.XI.1555] An-akçe-i bad-ı hevayı zeamet-i Nefs-i Erzurum. An-yed-i Üveys 20 sikke.

1.200

[B.I.16] Tediye fi 22 Rebiül-ahır sene 963.[5.I.1556] An-akçe-i ispençeyi gebran⁶² ve kışlak⁶³ ve mahsul-i marhasiyye-i⁶⁴ nefsi-i

61- Bu adla alınan bir resim

62- Hristiyandan çiftin karşılığı alınan vergi.

63- Timarda kışlama vergisi.

64- Bu vergide hristiyandan alınır.

... ..?

30 sikke fi 60

1.800

Erzurum. Ber-muceb-i defter-i
müfredat-i Mustafa Sübaşı.

Biddefaat.

20.000

(1) An-mahsul-i ispençe-i gebran

15.000

(2) An-mahsul-i kıslak

1.000

(3) An-mahsul-i marhasiyye-i
gebran 4.000**S.5****[B.I.17] Tediye** Fi gurre-i S(Safer)

sene 963[16.XII.1555] An-akçe-i

bad-ı heva-yı zeamet-i Erzurum.

An-yed-i Mustafa Sübaşı. 10 sikke
fi 60

600

[B.I.19] Tediye Fi 26 Rebi'ül-ahir

min şuhur-i sene 963[6.III.1556].

An-akçe-i bad-ı heva-yı zeamet-i

mezbure. Bera-yı behayı akmişe.

Be-marifet-i Baba Çelebi. 49 sikke

fi 60

2.940

[B.I.21] Tediye Fi 5 Zilhicce min

şuhur-i sene 962.[21.X.1555] An-

[B.I.18] Tediye Fi 28 S(Safer)

sene 963 [12.I.1556] An-akçe-i

şehir. An-beha-yı sumah⁶⁵ vehavyar ve tâc-ı şatıran⁶⁶. An-yed-i
Vanis?

1.680

[B.I.20] Tediye Fi sani-i Zilkade-

min şuhur-i sene 962[18.IX.1555]

An[akçe-i] bad-ı heva-yı Tekman

tabi-i Şogayn⁶⁷. An gurre-i Şevval

sene-i minh

3.000

0.500

3.500

[B.I.22] Tediye Fi 14 Muharremü'lharam sene 962[3]⁶⁸ [19.XI.1555]

65- Sumah, somak,

66- Şatırlar: hizmet, şeref adamları

67- Aşkale ve civarının eski ismi

68- Bütçemiz 22 Receb 962 tarihinden başladığı için yılın 962 yerine 963 olması gerekir.

bad-ı heva-yı mukataa-yı Şoğayn.
An-vacib-i Zilkade sene-i minh.
3.600

S.5

[B.I.23] Tediye Fi gurre-i S(Safer)
sene 963.[16.XII.1555] An-akçe-i
bad-ı heva-yı Tekman tabi-i Şoğayn.
Der tahvil-i Hasan el-amil. 9 sikke
fi 60.
540

[B.I.25] Tediye Fi 14 N (Ramazan)
sene 962[2.VIII.1555] An kıst-ı
mukataa-yı memlehayı Tekman.
An-yed-i Umur el-amil. Maa beha-yı
milh⁶⁹ ki andan? averde. 10 Kantar⁷⁰
2.786

[B.I.27] Tediye Fi 10 Şevvalül-
mükerrem min şuhur-i sene 962.
[28.VIII.1555]. An-mukataa-yı
memleha-yı m. An,yed-i Umur
zimmi⁷¹ el-mail.
3.000

460(?)

S.5

[B.I.29]Tediye Fi 14 (Cemaziyel-ahir)
sene 962⁷² 1[6.V.1555] 2[25.IV.1556]
An-kıstı mukataa-yı memleha-yı mez-

An-akçe-i bad-ı beva-yı Tekman
tabi-i Şoğayn. 42 sikke
2.520

[B.I.24] Tediye Fi 8 Rebiül-ahır-
min şuhur-i sene 963[1.I.1556]
Der tahvil-i Gökmen/Gökçen? An-
mukataa-yı Tekman.

4.722

[B.I.26] Tediye Fi 22 N (Ramazan)
sene 962.[10.VIII.1555] An-yed-i
Umur el-amil-i mkataa-yı memle-
ha-yı mezbure.

2.147

[B.I.28] Tediye Fi 26 Şevvalül-
mükerrem min şuhur-i sene 962.
[13.IX.1555] An-akçe-i memle-
ha-yı Tekman.Maa'beha-yı milh.
10 kantar 7 sikke.
940[902]

nakdiye beha-yı milh an-yed-i m.
442

[B.I.30] Tediye H⁷³ Fi 17

Ramazanü'l mübarek min şuhur-ı
Hüsam el-mail. An vacib-i

69- Tuz

70- Bu kelime, "Katar" olarak yazılmıştır.

71- Hıristiyan.

72- Tarihin 963 olması gerekir. Miladi tarih bu düzeltmeye göre yazılmıştır.

73- Bu gelir kaleminin üstüne bir (aş) [H] harfi konulmuştur. Başka yerlerde de böyle bir-iki haf görülüyor.

6.000

[B.I.31] Tediye Fi 25 N (Ramazan) sene 962.[13.VIII.1555] An-yed-i Hüsam el-amilan-ı (?) mukataa-yı mezbure. An-vacib-i sene-i minh. Be-marifet-i Ayvadça?

15.030

[B.I.33] Tediye Fi 23 Zilkade sene 962.[9.X.1555] An-yed-i Mehmed Bali vekil-i harç. Beray-ı beha-yı revgan-ı dünbe ve şem-i pih ve gayrihi. Ber-muceb-i tezkire-i hod.

3.000

S.5

[B.I.35] Tediye Fi sani Muharremü'l-haram sene 963.[17.XI.1555] An-yed-i Baba Çelebi. An-vacib-i Zilhicce sene 962. Beray-ı mevacib-i Enderun ve deyn-i Ömer Çelebi ve beha-yı mua[yyid]⁷⁴ ve sera-ser⁷⁵ Be-marifet-i Baba Çelebi.

02.100

10.000

02.400

01.500

03.200

19.200

Ş(Şaban) sene-i minh.

4.374

[B.I.30] Tediye Fi 16 Şevvalü'l-mükerrerem min şuhur-i sen 962. [3.IX.1555] An-vacib-i Şevval sene-i minh. Be-marifet-i Ali-i Divane. Der vakt-i reften-i be- Erz[incan].

9.000

[B.I.34] Tediye Fi Rabi-i Zilhicce min şuhur-ı sene 962.[20.X.1555] An-kıst-ı mukataa-yı m. An-yed-i Mahmd ve Mehmed merdüman-ı Hüsam el-amil.

10.000

[B.I.36] Tediye Fi gurre-i Safe-rü'l-müzaffer sene 963.[16.XII.1555] An-akçe-i mukataa-yı ihtisab. An-yed-i Üveys Mehmed (?) merhum-ı Hüsam el-mail. An-vacib-i şehri'l-mezbur.

11.000

74- Bu kelime okunamadı.

75- Bir elbise

[B.I.37] Tediye Fi 11 Safertü'l-muzaffer min şuhur-i sene 963.[26.XII.1555] An-vacib-i Muharremü'l-haram. An-yed-i Mehmed merdum-ı Hüsam anil-amil.

13.000

01.000

14.000

S.5

[B.I.39.] Tediye Fi 8 Rebiül-ahır sene 963[19.IV.1556] An-akçe-i ihtisab ve boya hame ve gayrihi der Nefs-i Erzurum. An-yed-i Mehmed merdum-ı Hüsam. An-vacib-i Rebiül-evvel sene-i minh.

15.000

[B.I.41] Tediye Fi şehri mezbur. [III.1556] An-akçe-i mkataa-yı m. Be-marifet-i Ferhad Bey. Bera-yı beha-yı akmişe. An-vacib-i Rebiül-sene 963.

4.000

5.000

9.000

[B.I.38] Tediye Fi 7 Rebiül-evvel min şuhr-ı sene 963.[20.I.1556] An-kıst-ı mukataa-yı mezbur. An-vacib-i S(Safer) sene-i minh. An-yed-i Mehmed merdm-ı m.

16.120

[B.I.40] Tediye Fi 21 Rebiül-ahır min şuhur-i sene 963.[4.III.1556] An-akçe-i ihtisab-ı Nefs-i Erzrm. An-yed-i Mehmed merdum-ı Hüsam.

10.000

An-yed-i Mehmed An-yed-i Bali vekil-i harç Mehmed mer-Bera-yı harç-ı dum-i hod.

hırdavat⁷⁶ 6.825

Ber-muceb-i 0.175

tezkire-i m. 7.000

[B.I.42] Tediye Fi salis-i Cemazi-yel-ahır sene 963.[14.IV.1556] An-yed-i Yahya Sübaşı. An-tahvil-i Hüsam el-amil.

10.770

76- Küçük şeyler.

S.5

[B.I.43] Tediye Fi 6 Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963.

[17.IV.1556] An-tetimme-i şerh-i Cemaziyel-evvel sene m.

3.586

[B.I.45] Tediye Fi sani-i Recebü'l-mürecceb min şuhur-i sene 963.

[12.V.1556] An-vacib-i Cemayizel-ahır sene-i minh. An-yed-i Mehmed merdum-ı Hüsam

10.000

[B.I.47] Tediye⁷⁸ Fi 10 Recebü'l-mürecceb min şuhur-i sene 963.

[20.V.1556] An-vacib-i tetimme-i mezbur. An-yed-i Mehmed merdum-ı m.

9.058

S.5

[B.I.49] Tediye An-mahsul-i adet-i ağnam-ı zeamet-i Erzurum. Ber muceb-i defter-i müfredat-ı Tursun Sübaşı.

49.650

I	II	III	IV	V
11206	88448	126668	156423	273147
06618	03000	003500	004374	010000
04515	01000	003600	015030	009000
16215	06000	002520	009000	010770
06000	01200	000540	003000	003586

77- Eksiğin tamamlanması.

[B.I.44] Tediye Fi 19 Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963.

[30-IV.1556] An-kıst-ı mukataa-yı mezbure. An-tetimme-i⁷⁷ Cema-ziye'l-evvel-i sene 963. An-yed-i Mehmed-i m.

10.490

[B.I.46] Tediye Fi 5 R (Receb) sene 963. [5.V.1556] An-tetimme-i

Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene-i minh. Be-marifet-i Yahya Sübaşı. An-kıstı mkata-yı'm.

5.940

[B.I.48] Tediye Fi 23 Zilkade sene 962.[9.X.1555] An. yed-i Mircan ve Umur amilan-ı mukataa-yı memleha-yı Tekman.

7.500

10000	18000	004722	010000	010490
07000	20000	002786	019200	010000
20000	00600	002147	011000	005940
04374	01680	003000	014000	007500
02520	02940	6000	15.000	049650
88448	126.668	000940	016120	390.083
	156.423	273.147		

S.6

[B.II.] An-mahsul-i hashha-i zeamet-i Erzincan Der-tahvil-i Dud(?) Habib⁷⁹ zaim-i zeamet-i mezbure. Ber-muceb-i defter-i müfredat-ı hod ki ber-vech-i emanet⁸⁰ zapt-kerde-bud. El vaki fi gurre-i Recebü'l-mürecceb sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963. [22.V.1555-10.V.1556] Fi sene-i kamile

S.6

[B.II-1] MİNHA

Reasid be-hizane⁸¹

[B.II.1] Tediye Fi 25 N(Ramazan) sene 962.[113.VIII.1555] An yed-i Katip Cafer ve Mustafa Arnavut merdüman-ı Dud Habib
33.810

[B.II.3] Tediye Fi⁸² şehr-i Rebiyül-evvel min şuhur-i sene 963.[I.1556] Ber-muceb-i tezkire-i Hilali Çelebi.

110.379

[B.II.5] Tediye Fi 11 B(Receb) sene 963[21.V.1556] An-yed-i Mir Yusuf kethüda-yı kale-i Erzincan. An-akçe-i zeamet-i Erzincan.
85.030

[B.II.2] Tediye Fi Rebiyül-ahır min şuhur-i sene 963. [12.III.1556] Cafer el-katip ve Hüseyin merdüman-ı m.
33.750

[B.II.4] Tediye Fi 7 Muharremü'l-haram sene 963.[22.XI.1556] An-yed-i Cafer el-katip. Ber-muceb-i Gazi Kethüda.
167.894

[B.II.6] Tediye Fi salis-i Ş(Şaban) sene 963.[12.VI.1556] Der-tahvil-i Ferruh-zad el-amil. An-yed-i Ahmed Çavuş.
9.000

78- Buraya, kırmızı kalemle, "gelince muhasebeye geçe" diye yazılmış.

79- Dud= Kurt, kurtçuk, yani, Kurt Habib.

80- Vergi eminliği

81- Hazineye, yetişmiş, ulaşmış.

82- Ayın kaçı olduğu unutulmuş olduğu anlaşılıyor.

S.6

[B.II.7] Tediye Fi 14 Ş(Şaban) sene
963.[23.VI.1556] An yed-i Dud
Habib zaim-i zeamet-i Erzincan.

9.500

[B.II.8] Tediye Fi 14 Ş(Şaban)
min Şuhur-ı sene 963[23.VI.1556]
An[yed-i] Ca'fer el-katib zeameti
Erzincan.

800

[B.II.9] Tediye Fi 20 S(Safer) min şuhur-i sene 964.[23.XII.1556] Bera-yı me-
vacib-i Cafer katip ve Muustafa Arnavud ve Behram Zevvak. An-vacib-i Muhar-
rem sene 963 ila Gayet-i Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene-i minh. [16.XI.1555-
10.V.1556] Ma mevacib-i Pir Ahmed Çavuş vacib-i B (Receb), Ş(Şaban), N(Ra-
mazan) sene 962.[22.V.-18.VIII.1555].

Fi yevm

El.....

20

3.105

033.810

033.750

110.379

167.894

085.030

009.000

009.000

000.800

003.105

453.268

[B.III] An-mahsul-i hasha-yı zeamet-i Bayburd, Der-tahvil-i Ishak Sübaşı zaim-i
zeamet-i mezbure. Ber-muceb-i defter-i müfredat-ı hod ki ber vech-i emanet zapt
kerde-end. El-vakti fi gurre-i Recebu'l-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i
Cemaziyel-ahır sene 963. [22.V.1555.10.V.1556] Be marifet-i GAzi Kethüda

Fi sene-i kamile

[B.III.] MİNHA

resid be-hızâne

S.6

[B.III.1] Tediye Fi 22 N (Ramazan)
sene 962.[8.X.1555] An-yed-i Abdi
katip.
25.809

[B.III.2] Tediye fi 25 S(Safer)
sene 963.[9.I.1556] An-yed-i
himmeth-horan⁸³.
4.800

83- Bir işletmeden yardım görenler.

[B.III.3] Tediye Fi 28 RA (Rebiyül-
evvel) sene 963[10.II.1556] Ber-
muceb-i tezkire-i⁸⁴ Hilali Çelebi.
55.500

[B.III.5] Tediye Fi 6 Cemaziyel-evvel
min şuhur-i sene 963.[18.III.1556]
An-yed-i Abdi Katip.

34.000

[B.III.7] Tediye Fi 27 Ş(Şaban) sene
963.[6.VII.1556] An-yed-i zaim-i
zeamet-i mezbure.

23.858

S.6

[B.III.9] Tediye Bera-yı mevacib-i Abdi
Katip ve Sinan ve Memi ve Timr. Ber-
muceb-i defter-i müfredat-ı hod.

4.860

[B.III.4] Tediye Fi sani-i Muhar-
remü'l-haram sene 963.[17.XI.
1555] An yed-i Abd-[i] katip.
26.259

[B.III.6] Tediye Fi 18 b(Receb)
sene 963.[28.V.1556] An-yed-i
Abd[i] el-katip. Ber-muceb-i tez-
kire-i mezbur.

62.881

[B.III.8] Tediye Fi 7 N (Ramazan)
sene 963.[15.VII.1556] An-yed-i
zaim-i zeamet-i mezbure.

1.300

[B.III.10] Tediye An-yed-i him-
met-horan ve Hac[i]? An-akçe-i
adet-i ağnam.

60.000

25.809

04.800

55.500

26.259

34.000

62.881

23.858

01.300

04.860

60.000

299.267

[B.IV] An-mahsl-i hasha-yı zeamet-i Kuru-çay Der tahvil-i Hasan Sübaşı
zaim-i zeamet-i mezbure, Ber muceb-i defter-i müfredat-ı hod ki ber vech-i ema-

84- Resmi yazı

net zapt kerde-end. El-vaki fi gurre-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziye'l-ahır sene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

Fi sene-i kamile

[B.IV.] MİNHA

Resid be-hızane

[B.IV.1] Tediye Fi 2 Muharremü'l-haram-ı sene-i 963. An-yed-i Memi katib-i Kuruçay
36.737

[B.IV.2] Tediye Fi 18 S(Safer-i) sene 963. An yed-i Memi el-mezbur katib-i Kuru-çay
48.919

S.6

[B.IV.3] Tediye Fi 29 Rebiyül-ahır-i sene-i 963. An yed-i Hüseyin Çelebi.

22.000

[B.IV.4] Tediye Fi 11 Recebül-mürecceb-i sene,963. An-yed-i m. Ber-muceb-i tezkire-i hod.

49.144

[B.IV.5] Tediye Berayı mevacib-i Mehmed katip. An gurre-i Receb sene 962. İla gayet-i Cemaziyel-ahır sene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

Fi yevm	Fi sene
5	1.800

36.737

48.919

22.000

49.144

01.800

158.600

S.7

[B.V] An-mahsul-i hashayı zeamet-i Kemah Der tahvil-i fahrül-emasil ve'l-akran Ali Sübaşı ve Hüsrev Sübaşı züaman-ı zeamet-i mezbure. Ber-muceb-i defter-i müfredat-ı hodişan ki ber vech-i emanet zapt kerde-end. El-vaki fi gurre-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963.[22.V.1555-10.V.1556] Be-marifet-i Gazi Kethüda.

Fi sene-i kamile

S.7

[B.V.1] MİNHA

Resid be-hızane

[B.V.1] Tediye fi 23 Şevvalü'l-mükerrerem sene 962.[10.IX.1555] An-akçe-i zeamet-i Kemah. An-kıst-ı mukataa-yı mezbure. Ber-muceb-i tezkire-i Ali Sübaşı.

42.197

[B.V.3] Tediye fi 29 Rebiül-ahır-ı sene 963.[11.II.1556] An akçe-i Boya-hane ve hammam ve ihtisab ve ser-hane ve behayı gallat ve bad-ı heva ve ispençe-i gebran maa' marhasiyye ve gayrihi. An-yed-i Hüseyin el-mezbur.

129.633

[B.V.5] Tediye Fi 23 Recebül-mürecceb sene 963[2]. [2.V.1556] An-akçe-i mukataa-yı boza-hane ve meyhane ve boya-hane-i an-karye-i Setme maa' bad-ı heva ve ihtisab ve gayrihi. An-yed-i merdum-i Hüsrev Sübaşı.

20.020

S.7

[B.V.7] Tediye An-tahvil-i Hüsrev Sübaşı. An-akçe-i mukataa-yı boya-hane ve ihtisab ve meyhane ve gayrihayı zeamet-i Kemah. Bera-yı tetimme-i kıst-ı mezkrin. Fi salis'i şehri [13.V.1556]

5.490

[B.V.2] Tediye Fi sani-i Muharremül-haram-ı sene. 963.[17.XI.1555] An-kıst-ı mukataa-yı Boya-hane ve şem-hane ve ihtisab ve meyhane ve hammam ve gayrihi. An-yed-i Hüseyin Çelebi katib-i zeamet-i mezbure.

77.600

[B.V.4] Tediye Fi 9 Cemaziyel-ahır mir şuhur-i sene 962[3]. [1.V.1555] Der-tahvil-i Ali Sübaşı zaim-i zeamet-i mezbure. Ber-muceb-i tezkire-i hod.

35.685

[B.V.6] Tediye Fi 28 Recebül-mürecceb sene 963.[7.VI.1556] An-akçe-i adet-i ağnam. Der tahvil-i Mehmed ve Ali ve Karakoç ve Yakub ve Hüseyin. Be-marifet-i Tursn Bey.

60.240

04.980

65.220

042.197

077.600

129.633

035.685
020.020
065.220
005.490
375.845

[B.VI.] An-mahsul-i hasha-yı zeamet-i İspir Der-tahvil-i Hüseyin Sübaşı ve Bayram Kethüda ve Süleyman Sübaşı ki bervech-i emanet zapt kerde-end. Ber-muceb-i defter-i müfredat-ı hodişan. El-vaki fi gur-re-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır sene 963.[22.V.1555-10.V.1556] Be-marifet-i Gazi(i) Kethüda.

Fi sene-i kamile

[B.VI.] MİNHA

Resid be-hızane

[B.VII.1] Tediye Fi sani-i Zilhicce min şuhur-i sene 962.[18.X.1555] An-akçe-i bad-ı heva-yı yaylak ve resm-i

[B.VII.2] Tediye Fi salis-i S(Safer) sene 963.[18.XII.1555] An-beha-yı galle. An-yed-i Bayram Kethüda

S.7

kuvare⁸⁵ ve resm-i Giyah⁸⁶ [an yedi Bayram]⁸⁷ Kethüda. Ber-muceb-i tezkire-i hod.

el-mezbur., Ber-muceb-i tezkire

10.200

5.380

[B.VI.3] Tediye Fi 3 S(Safer) sene 963. [18.XII.1555]An akçe-i galle ve şire. An-yed-i Hüseyin Sübaşı. Ber-muceb-i defter-i müfredat-ı hod.

[B.VI.4] Tediye Fi salis-i S(Safer) sene963.[18.XII.1555] An-akçe-i beliyat⁸⁸ ve Ketmiyat-i⁸⁹. Bayram Kethüda. An-yed-i Hüseyin Sübaşı. 200 sikke fi 60

11.475

12.000

[B.VI.5] Tediye An yedY-i Uğurlu an kıst-ı mukataa-yı meyhane ve akçe-yi galle-i sabık
4.000

[B.VI.6] Tediye Fi 21 Rebiyül-ahır min şuhur-i sene 963.[4.III.1556] An yed-i Veli vakt-i akçe-i şahî⁹⁰
30.000

85- Petek, kovan

86- Ot, saman v.s.

87- Yıpranmış olduğu için (2)ye göre tahminen yazıldı.

88- Yeme

89- Saklama

90- Vakti-i akçe-i şahî; Akçe değişimi vakti, tedavülden kaldırılan akçe veya altınların düşük fiyatla geri alınması.

B.VI.7] Tediye Fi 26 Cemaziyel-ev-
vel min Şuhur-i sene 963.[7.IV.1556]

S.7

an akçeyi ispençe-yi gebran an yed-i
Ahmet Çavuş

31.000

[B.IV.9] Tediye Fi 16 Zilhicce min
şuhr-i sene 962.[1.XII.1555] an-
yed-i Uğurlu an-kıst-ı mukataa-yı m.
3.000

[B.VI.8] Tediye Fi 18 B(Receb)
sene 963[28.V.1556] an akçe-yi

adet-i ağnam ve [silinmiş] ve mu-
kataa-yı meyhane ve gayrihi ber
mücebi defter-i Süleyman Sübaşı.
10.245

[B.VI.10] Tediye Mevacib-i Ali-i
bevab ve Veli mehter-i hayme⁹¹

720

10.200

05.380

11.475

12.000

04.000

30.000

31.000

10.245

03.000

00.720

118.020

[B.VII] An mahsul-i hasha-yı zeamet-i Pasin der tahvil-i Keyvan Sübaşı ki ber
vech-i emanet zabt kerdeest ber müceb-i defter-i müfredat-ı hod. El vaki gurre-i
Recebü'l-mürecceb min şhr-i sene 962, ila gayet-i Cemaziyel-ahır sene 962,
963.[22.V.1555-10.V.1556]

Fi sene-i kamile

[B.VII.] MİNHA

Resid be Hizane

[B.VII.1] Tediye Fi 20 Rebiü'l-ahır
sene 963.[3.III.1556] an-akçe-yi
ispençe-yi gebran ve gayrihi ber
müceb-i defter-i müfredat-ı hod.

16.663

16.663

02.658

19.321

[B.VII.2] Tediye Fi 29 Cemaziye'l-
ahır min şuhur-i sene 963.[10.V.
1556] an-akçe-yi adet-i [ağnam]
ber müceb-i defter-i müfredat-ı Mu-
rad Sübaşı.

2.658

91- Çadır mehteri

S.8

[B.VIII.] An mahsl-i hasha-yı zeamet-i Tercan der tahvil-i Tursun Sübaşı zaim-i zeamet-i Tercan ki ber vech-i emanet zabt kerde est. Ber muceb-i defter-i müfredat-ı hod El vaki fi grre-i REcebü'l-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahir min şuhur-i sene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

Fi sene-i kamile

[B.VIII.1] MİNHA

Resid be-hızane

[B.VIII.1] Tediye Fi 13 Şevval-mükerrerem sene 962.[31.VIII.1555] an-akçeyi bad-ı hava-yı Tercan maa mevacic-i

[B.VIII.2] Tediye Fi 9 Zilhicce sene 962[25.X.1555] an akçe-yi zeamet-i Tercan an yed-i Ramazan

S.8

Mustafa Tilkü ve Mehmed Katip der tahvil-i Tursun Bey
6.000

merdum-ı Tursn Sübaşı zaim-i zeamet-i mezbure
2.000

[B.VIII.3] Tediye fi 5. Cemaziye'l-evvel sene 963.[17.III.1556] an-akçe-yi ispençe ve kışlak ve bad-ı heva maa ulufe-i Mehmed katip ve Mustafa an vacib-i Mharremü'l-haram ve Safer ve Rebiü'l-evvel sene-i minh.
2380

[B.VIII.4] Tediye Fi 15 Cemaziye'l-ahir min şuhur-i sene 963. [26.IV.1556] an akçe-yi adet-i ağnam-ı zeamet-i Tercan der tahvil-i zaim-i mezbur
8.000

[B.VIII.5] Tediye Fi 20 Ramazanü'l-mübarek min şuhur-i sene 962. [8.VIII.1555] an akçe-yi mukataayı memleha-yı Tercan an yed-i veledan-horan⁹² be marifet-i Ali-yi Divane
35.000

[B.VIII.6] Tediye Fi 23 Rebiü'l-evvel min şuhur-i sene 963. [5.II.1556] an-akçe-yi mukataayı memleha-yı zeamet-i Tercan an yed-i cab-i horan biddefeat

[B.VIII.6a] Tediye-i evvel der Tercan an yed-i Cabir horan
12.000

[B.VIII.6b] Tediye-i sani der Erzurum and yed-i Cabi-horan
9.000

92- İşletmeden sebepleneler, maaş alan çocuklar.

S.8

[B.VIII.7] Tediye fi 5 Zilkade sene 962.[21.IX.1555] an akçe-yi mukataa-yı memleha-yı mezbure

25.405

[B.VIII.8] Tediye Fi gurre-i Muharremül-haram sene 963. [16.XI.1555] an mukataayı Tercan maa beha-yı milh be cihet-i şüturan

24.750

[B.VIII-8a] Nakdiye

24.450

[B.VIII-8b] 2 Beha-yı milh

bera-yı şüturan

300

[B.VIII.9] Tediye Fi 19 Muharremül-haram sene 964 [2.XI.1556] an yed-i Gazi Kethüda an bakiyye-i mukataa-yı memleha-yı Tercan der tahvil-i himmet-horan an tahvil-i hod baki mande

4.050

06.000

02.000

02.380

08.000

35.000

21.000

25.405

24.750

04.050

128.585

S.8

[B.IX] An mahsul-i hasha-yı zeamet-i Tordum der tahvil-i Timur Sübaşı ki ber vech-i emanet zabt kerde est ber müceb-i sicil-i Mevlana Kadı ve defter-i müfredat-ı hod ve be marifet-i Adil Sübaşı. el-vaki fi gurre-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962. ila gayet-i Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963. [22.V.1555-10.V.1556]

Fi sene-i kamile

[B.IX] MİNHA

Resid be hizane

[B.IX.1] Tezkire fi 23 Zilkade sene 962.[9.X.1555] ber müceb-i tezki-

[B.IX.2] Tediye fi 7 Muharremül-haram sene 963.[22.XI.1555] An-

re-i hod

3000

[B.IX.3] Tediye fi 7 S(Safer) sene 963.[12.XII.1555] An yed-i Mustafa an gılaman-ı⁹⁴ Erzurum

7.653

[B.IX.5] Tediye Fi 26 Rebiül-ahır min şuhur-i sene 963[9.III.1556]

S.8

an akçe-i bad-ı heva-yı zeamet-i m. ve ispençe? [ve] ihtibab [?] an yed-i Adil Sübaşı
22.360

[B.IV.7] An-mevacib-i Timur Bey vacib-i Zilkade⁹⁶ bera-yı deyn-i mukataa-yı mezbure
1560

[B.IX.9] Tediye An Ulufe-i hod bera-yı kıst-ı mukataa-yı zeamet-i Tortum.

1800

yed-i ahali-i rkarye-i Ohta an

baha-yı cev⁹³

200 şinh fi 6

1200

[B.IX.4] Tediye Fi 14 Cemaziye'l-ahır sene 963.[25.IV.1556] an-beha-yı galle-i Tortum an yed-i Adil Sübaşı

6.220

[B.IV.6] Tediye Fİ şehri-i S(Şaban) sene 963.[10.VI.1556] an mahsul-i

adet-i ağnam-ı Tordum maa dest-i bani⁹⁵ der tahvil-i Adil Sübaşı

10.500

[B.IX.8] Tediye An beha-yı hane-i hod. bera-yı deyn-i mukataa-yı Tordum be marifet-i Gazi Kethüda
1800

[B.IX.10] Tediye an yed-i Mehmed Bey an Ulufe-i Timr Sübaşı bera-yı mukataa-yı zeamet-i Tordum.

1320

03.000

01.200

07.653

06.220

22.360

10.500

93- Arpa

94- Kullar

95- Kır bekçisi ücreti.

96- Yılı belirtilmemiş

01.560
01.800
01.800
01.320
57.413

S.8

[B.X] An mahsul-i zeamet-i Kelkid der tahvil-i Ferhad Divane ki ber vech-i emanet zabt kerde est ve be marifet-i Hüseyin Sübaşı diğer, ber muceb-i defter-i müfredat-ı hodişan el-vaki fi gurre-i Recebül-mürecceb min şuhur-ı sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır sene 963 [22.V.1555-10.V.1556]

Fi sene-i kamile

[B.X] MİNHA

Resid be Hızane

[B.X.1] Tediye Fi 14 Mharremül-haram sene 963.[29.XI.1555] An-akçe-yi bad-ı heva-yı zeamet-i Kelkid an yed-i Hüseyin Çavuş
40 sikke fi 60

[B.X.3] Tediye Fi 17 Recebül-mürecceb sene 963[27.V.1556] an akçe-yi adet-i ağnam-ı zeamet-i Gökas ve Kelkit

13.221

02400
03000
13221
03160
21781

[B.X.2] Tediye Fi 23 Rebiül-evvel sene 963.[5.II.1556] an-akçe-yi bad-ı heva-yı Kelkid ber muceb-i defter-i Hilali Çelebi Katib
50 sikke fi 60

[B.X.4] Tediye Mevacib-i Ali Cebeci ve Süleyman ve Mehmed Server ve Abdi ve Divane Kurt ber muceb-i defter-i müfredat-ı Ferhad Divane
3160

S.9

[B.XI] An mahsul-i nakdiyye-i Hazreti Paşa an Hızane-i amire yemmenallahü teala ila yevmi'l-ahire der mahrusse-i Erzurum ber muceb-i hükm-i hümayun. el-vaki fi gurre-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

Fi sene-i kamile

100.000

[B.XI] MİNHA

Resid be hizane

[B.XI.1] Tediye Fi 21 S(Safer) sene 963.[5.I.1556] an-yed-i Ömer Bev- vab an vacib-i N (Ramazan) L(Şevval) 2A (Zilkade) Z(Zilhicce) M(Muharrem) S(Safer) sene 963 833 sikke fi 60 49.980	[B.,XI.2] Tediye Fi 10 Recebül- mürecceb min şuhur-i sene 963. [20.V.1556] an yed-i Emir Yusuf kethüda-yı kale-i Erzincan 555 sikke fi 60 33.332
[B.XI.3] Tediye Bera-yı tetimme-i sene-i m. ber mucem-i tezkire-i Hazret-i Paşa ve be-marifet-i Gazi Kethüda 16.668	49.980 33.332 16.688 100.000

[B.XII] An-mahsl-ı nısf-ı Cebelüyan⁹⁷ ber müceb-i defterY-i müfredat-ı Veli Sübaşı an gurre-i Recebül-mürecceb ila gayet-i Cemaziyel-ahir min şuhur-i sene 963 an yed-i mezkurin [22.V.1555-10.V.1556]

S.9

[B.XII.1] Tediye Fi 15 Cemaziyel-ahir sene 963.[26.Iv.1556] be marifet-i Tursun Sübaşı der tahvil-i Veli Divane 25 sikke fi 60 1500	[B.XII.2] Tediye Fi 25 Şevval sene 963.[1.IX.1556] an yed-i Habib Sübaşı zaim-i zeamet-i Erzincan 900
[B.XII.3] Tediye Fi 23 Şabanül-muaz- zam min şhr-i sene 963[2.VII.1556] an nısf-ı aded-i ağnam-ı Cebelüyan maa cürm-cinayet ve Arusane? 7500	[B.XII.4] Tediye Fi 25 Şevvalül- mükerrem sene 964[963][4.VII. 1556] an yed-i Veli divane 6100

1500

0900

7500

9900

6100

16.000

AB[GİDER FASLI]

97- Açıklama ve değerlendirmede [bkz. B-XVII] bu tabir izah edilmiştir.

98- Çeşitli hizmetleri yapanlar

S.10

[AB] VUZİ-A MİN ZALİKE

1.401.009

[AB-I] EL-MEVACİBAT

707.897

[AB-I.1] Mevacib-i Endern an gurre-i Receb ve Şaban ila gayet Cemaziyel-ahır min şuhur-ı sene 963.[2] [22.V.1555- 10.V.1556] Fi yevm 70 Fi sene Yirmi beşbin ikiyüz	25.200	[âB-I.2] Mevacib-i fahrî'l-emasil ve'l-akran Kabil Bey Kethüda-yı Dergah-ı âli	
---	--------	--	--

6.000

0.600

9.000

[1+2]=25.200

0.600

22.200

6.000

47.400

22.200

[AB-I.3] Mevacib-i ağayan ve müteferrika⁹⁸ ve zevvakın ve çavuşan ve bevabîn ve kilerdaran ve tabbâhin⁹⁹ ve habbazin¹⁰⁰ ve hayyatın¹⁰¹ ve cemaat-i

S.10

ahur maa saracan ve mehteran-ı hayve ve mehtaran-ı alem¹⁰² ve cebeciyan ve ulufeciyan¹⁰³ ve gayrihi an gurre-i Receb sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963. [22.V.1555-10.V.1556]

[AB.I.3a] Mevacib-i Receb ve Şaban
ve Ramazanül-mübarek min şuhur-i
sene 962.[22.V-18.VIII.1555]

133.735	el-mkarrere ¹⁰⁵	
	el-müşahere ¹⁰⁴	131.220
2510		
	fi yevm 1458	

[âB-I.3b] Mevacib-i Şevval ve
Zilkade ve Zilhicce min şuhur-i
sene 962.[19.VIII-15.XI.1555]

132.982	el-mukarrere	
		131.400
	Fi yevm	el-müşaherefi yevm
1460		1582

99- Ahçılar

100- Ekmekçi

101- Terziler

102- Bayrak

103- Kul esasına dayanan bir grup asker

104- Bu deyimın mahiyeti tam olarak anlaşılmalıdır.

105- Mukarrer veya mukarrere, krş. Uzunçarşılı İ. Hakkı, Osmanlı Devlet Teşkilatından Kapıkulu Ocakları I, Acemi Ocağı ve Yeniçeri Ocağı, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1984, ss. 453-455.

[AB-I.3c] Vacib-i Muharrem ül-haram ve Safer ül-muzaffer ve Rebiül-evvel min şuhr-i sene 963.[16.XI.1555-12.II.1556]

131.580	El-mukarrere
Fi yevm	131.220
1.458	el-müşahere
	360

131.220+002.515+131.400+001.582+131.200+000.360+137.430+001.730=
537.457

S.10

[AB-I.4] **Mevacib-i şütür-banan** an gurre-i Recebül-mürecceb min şuhr-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahir sene 963.[2] [22.V.1555-10.V.1556]

123.040

[AB-I.4a] **Vacib-i Receb ve Şaban ve Ramazahüy-mübarek** min şuhr-i sene 962[22.V-18.VIII.1555]

30.970	el-mukarrere
Fi yevm	30.780
342	el-müşahere
	190

[AB-I.4c] **Vacib-i Muharremül-haram ve Saferül muzaffer ve Rebiyülevvel** min şhri sene 963.[16.XI-12.II.1556]

30.360	el-mukarrere
Fi yevm	30.330
337	el-müşahere
	30

30.780 + 00.190 + 30.330 + 00.600 + 30.330 + 00.030 + 30.780 + **123.040**

S.10

[AB-II] **Teslim Be-hazret-i Paşa Mir-i Miran-ı Vilayet-i Erzurum.** An gurre-i Recebül-mürecceb min şuhr-ı ...¹⁰⁶ [22.V.1555]

106- Devamı yazılmamış

[AB-I.3d] Vacib-i Rebiül-ahir ve Cemaziyel-evvel ve Cemaziyel-ahir min şuhr-i sene 963.[13.II-10.V.1556]

139.160	el-mukarrere
Fi yevm	137.430
1.527	el-müşahere
	1730

[AB-I.4b] **Vacib-i Şevval ve Zil-kade ve Zilhicce** min şuhr-i sene 962.[19.VIII-15.XI.1555]

30.930	el-mukarrere
Fi yevm	30.330
337	el-müşahere
	600

[AB-I.4d] **Vacib-i Rebiül-ahir ve Cemaziyel-evvel ve Cemaziyel-ahir** men şuhr-i sene 963[13.II.-10.V.1556]

...	[yazılmamış]
Fi yevm	
342	el-mukarrere
	30.780

[AB-II.1] Tediye Fi 9 N (Ramazan sene 962.[28.VII.1555] An akçe-i Erzincan An-yed-i Hazret-i Paşa
1.000

[AB-II.3] Tediye Fi 9 Zilkade sene 962. [15.IX.1555] be-dest-i Gazi Kethüda
5.000

[AB-II.5] Tediye Fi 14 Zilhicce sene 962.[30.X.1555] Be-dest-i Hazret-i Paşa 1555] Be-dest-i Hazret-i Paşa der Hasene
50+45=95 Fi 60
5.700

[AB-II.7] Tediye Fi tarihil mezbur [29.XI.1555] be-dest-i Hazret-i Paşa ...¹⁰⁸
1.500

S.11

[AB-II.9] Tediye Beha-yı Kurban dört rees der Erzincan ber müceb-i defter-i müfredat-ı Hilali Çelebi
192

[AB-II.11] Tediye Der vakt-i reften be-Kara-arz bera-ı şikâr
340

[AB-II.11a] Tediye evvel Bedest-i Pervane Ağa Ser bevvabin
4 sikke fi 60
240

[AB-II.2] Tediye Fi 14 N (Ramazan) sene 962[2.VIII.1555] An-yed-i hod.
3.000

[AB-II.4] Tediye Fi tarihil-mezbur [15.IX.1555] der vakt-i reften be-şikâr¹⁰⁷ der Horasan Baba
3.000

[AB-II.6] Tediye Fi 14 Muharem ül-haram sene 963.[29.XI. vakt-i reften be-Gürcistan
3.000

[AB-II.8] Tediye Bera-yı baha-yı kurban be-marifet-i kethüda-yı Enderun el-vaki fi 18 Rebiül-ahir sene 063.[1.III.1556]
260

[AB-II.10] Tediye Fi6 Cemaziyel-evvel sene 963[18.III.1556] be-marifet-i hazinedar
202

[AB-II.12] Tediye Fi 19 Cemaziyel-ahir min şühur-i sene 963.[30.IV. 1556] Be-dest-i Hazret-i Paşa
150

[AB-II.13] Tediye Fi 20 Rebiül-ahir min şühur-i sene 963. [3.III.1556]Be-dest-i Hazret-i Paşa Be-marifet-i hazinedar

107- Av

108- Okunamadı.

[AB-II.11b] Tediye-i Sani Bera-yi 70 sikke fi 60
 Hammam-ı Ali Paşa 4200
 100
 $1.000+0.120+5.000+3.000+5.700+3.000+1.500+0.260+0.192+0.202=19.974$
 $19.974+0.240+0.100+0.150+4.200=24.664$

[AB-III] Be-Cihet-i Zekat

[AB-III.1] Tediye Fi salis-i Şevvalül-
 mükerrerem sene 962[21.VIII.1555]
 bera-yı tasadduk-ı danışmendan be-
 marifet-i Mevlana Halil Efendi el-
 müderris 100 sikke fi 60
 6.000

[AB-III.2] Tediye Fi sani ve salis-i
 Şevval sene 962[20-21.VIII.1555]
 an yed-i Ali Sübaşı der vakt-i ref-
 ten-i Rum-eli
 100 sikke fi 60
 6.000

S.11

[AB-III.3] Tediye Fi 4 Rebiül-evvel
 sene 963.[17.I.1556] bera-yı Mevlana
 İsmail Çelebi Efendi Vaiz, fi tarihil-
 mezbr.
 1.000

[AB-III.4] Tediye Fi 4 Rebiül-
 evvel sene 963[17.I.1556] Bera-yı
 Hacı Kılavuz
 500

[AB-III.5] Tediye Fi 25 Rebiül-evvel
 min şuhur-i sene 963.[7.II.1556]
 bera-yı Mevlayı an Bağdad amed
 Nakdiyye 1000

[AB-III.6] Tediye Fi salis-i şev-
 valü'l-mükerrerem sene 962[21.
 VIII.1555] bera-yı Hamza Hasbi
 el-vaki fi tarihil-mezbur
 5 sikke fi 60 300

[AB-III.7] Tediye Fi şevvalü'l-mü-
 kerrem sene 962[25.VIII.1555] Bera-
 yı Mevlana İsmail Çelebi Vaiz

[AB-III.8] Tediye Fi 28 Rebiü'l-
 evvel sene 963[10.II.1556] Bera-
 yı zekât ber müceb-i defter-i Hilalî
 Çelebi Katib
 12.325

17 sikke 1020

[AB-III.9] Tediye Fi 2 Cemaziye'l-
 evvel sene 963.[14.III.1556] Bera-
 yı müderris-i Mardinî

[AB-III.10] Tediye Fi salis-i Ce-
 maziye'l-evvel sene 963.[15.III.
 1556] Bera-yı Mevlana Kadi-i
 Pasin an Kızılbaş âmed.
 50 sikke Fi 60
 3.000

1.000

S.11

[AB-III.11] Tediye Fi 28 Rebiü'l-evvel min şuhur-i sene 963.[10.II.1556] Bera-yı Mirza Acem an Baha-i galle-i Erzincan be-dest-i Habib Sübaşı
1.000

[AB-III.12] Tediye Fi 29 Rebiü'l-evvel sene 963.[11.II.1556] Bera-yı Mevlana Ahmed Çelebi Vaiz an baha-yı galle-i zeamet-i Bayburd
500

[AB-III.13] Tediye Fi 26 Cemaziyel-evvel sene 963.[7.IV.1556] Bera-yı etfal-i mekteb
7

[AB-III.14] Tediye Fi 28 Rebiü'l-evvel sene 963.[10.II.1556] bera-yı zekât be-marifet-i Hazret-i Paşa
50.000

06.000+06.000+01.000+00.500+01.00+00.300+01.020+12.325+01.000+03.000+01.000+00.500+00.007=33.652
33.652+50.000=83.652

[AB-IV] Be-Cihet-i Harc-ı Taam-ı Hüseyin Bey el-mehrum

[AB-IV.1] Tediye Fi salis-i şevvalü'l-mükerrem sene 962.[21.VIII.1555] bera-yı tathir ve tekfin-i Hüseyin Bey el-merhum be-marifet-i divitdar Efendi. Hasene. 100 sikke fi 60
6.000

[AB-IV.2] Tediye sani ve salis-i şevval sene 962.[20.21.VIII.1555] bera-yı eda-ı duayan der mezar-ı Hüseyin Bey el-merhum
1840

S.11

[AB-IV.3] Tediye Fi 10 Zilkade sene 962.[26.IX.1555] bera-yı taam-ı dervişan ve kura ve gayrihi.
500

[A+B-IV.4] Tediye Fi 7 Şevvalül-mükerrem min şuhur-i sene 962.[25.VIII.1555] beray-ı harc-ı taam-ı Hüseyin Bey el-merhm
1.200

6.000+1.840+0.500+1.200=9.540

S.12**[AB-V] Be-Cihet-i Harc-ı Hazret-i Paşa**

[AB-V.1] Beha-yı ota-yı harem el-vaki fi gurre-i Şevval sene 962.[19.VIII.1555]
240

[AB-V.2] Beha-yı kadife beray-ı ziyet el-vaki fi 7 şevval sene 962.[25.VIII.1555] ba-yed-i Usta Hasan
200

[AB-V.3] Beha-yı nükre¹⁰⁹ bera-yı
cariyetü'l-vasıt Mirum zerger¹¹⁰ ve
Yunus zerger
Zerger Kıymet
dirhem
210 980
150 600
1.580

S.12

[AB-V.5] Ücret-i zerger-i Zimmî bera-
yı sahn-ı cariyeye-i büzürk ve garihi.
fi 5 Zilhicce sene 962[21.X.1555]
17 sikke fi 60
1020

[AB-V.7] Beha-yı muâyyid? an-yed-i
Baba Çelebi an akçe-yi Hüsam an-
mukataa-yı ihtisab-ı şehir 1 tak¹¹²
2.400

[AB-V.9] Be Cihet-i harc-ı çatma-i¹¹³?
Mehmed Bey el-vaki fi 8 Muuharrem
sene 963[23.XI.1555]
120

[AB-V.11] Beha-yı gulam-ı siyah
hadım-ı harem 42 sikke fi 60
2.520

S.12

[AB-V.13] Beha-yı destar-ı Kanda-
harî bera-yı Hazret-i Paşa

[AB-V.4] Beha-yı fisk takım¹¹¹
45 aded miskal 200 fi 30
100 sikke fi 60
6.000

[AB-V.6] Beha-yı yenice-i Acem
an-yed-i Hüdaverdi el -vaki fi 8
Muharremü'l-haram sene 963.
[23.XI.1555] 1 aded
300

[AB-V.8] Beha-yı seraser-i Acem
an yed-i Baba Çelebi an-akçe-yi
Hüsam el-amil 1 savb
1.500

[AB-V.10] Beha-yı komar? Meh-
teri ba tafta-i nükre
1 aded
360

[AB-V.12] Beha-yı halıçe-i büzürk
be-marifet-i Gazi Kethüda 2 kıt'a
fi 25 sikke 50 sikke fi 60
3.000

[AB-V.14] Beha-yı panter-i hir¹¹⁴
an yed-i Acem el-vaki fi 19 Cema-

109- Gümüş

110- Altın ve gümüş işleyen

111- Fiske şamdani, küçük el şamdani

112- Tak; her halde takım.

113 Çatma: Döşemelik Türk kumaşı.

114- Erkek panter.

2 aded fi 4	ziyel-ahır sene 963.[26.IV.1556]
8 sikke	75 sikke fi 60
448	4.500
[AB-V.15] Be cihet-i Beha-yı sanduk ve siniha be-marifet-i Mehmed Bali vekil-i harc an Amasya averde ber mucib-i tezkire-i müşarün ileyh	[AB-V.16] Teslim be-Ali Çavuş beray-ı harc şüd cami-i şerif-i der mahruse-i Basra el vaki fi 11 Safer min şuhur-i sene 963.
3.987	[26.XII.1555]
[AB-V.17] Teslim be-Ferhad Bey Çerkes be-marifet-i Süleyman Ağa Ser Çavuşan el-vaki fi 25 Saferül-muzaffer min şuhur-i sene 963.	300 sikke fi 60
[9.I.1556] berayi gılaman.	18.000
[AB-V.17a] Tediye-i evvel	An mahsul-i An mahsul-i
fi tarihi m. 100 sikke fi 60	Erzurum Hammam-ı Bağdad
6.000	146 sikke 154 sikke
[AB-V.17b] Tediye-i sani	00.240+00.200+01.580+06.000+
an-yed-i ağa-yı m.	01.020+00.300+02.400+01.500+
1.000	00.120+00.360+ 13.720
	13.720+02.520+03.000+00.448+
	04.500+03.987+18.000+07.000=
	53.175

S.12

[AB-VI] Mevacib-i endern an yed-i mezkrin

an grre-i Recebül-müreccib min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır min şuhur-i sene 963[22.V.1555-10.V.1556] biddefeat

[AB+VI.1] Tediye-i Evvel vacib-i	[AB-VI.2] Tediye-i Sani vacib-i
şehr-i Receb sene 962.[22.V.1555]	şehr-i Şabanü'l-muazzam sene
2100	962.[21.VI.1555]
[AB-VI.3] Tediye-i Salis vacib-i	[AB-VI.4] Tediye-i rabi vacib-i
N(Ramazan) sene 962[20.VII.	Şüvvalül-mükerrem sene 963.
1555]	[19.VIII.1555]
2100	2100
[AB-VI.5] Tediye-i Hamis vacib-i	[AB-VII.6] Tediye-i Sadis vacib-i
Zilkade sene 962[17.IX.1555]	Zilhicce sene 962[17.X.1555]
2100	2100

[AB-VI.7] Tediye-i Sabi vacib-i muharremü'-haram sene 963.
16.XI.1555]
2100

S.12

[AB-VI.9] Tediye-i Tasi vacib-i Rebiü'l-evvel sene 963.[14.I.1556]
2100

[AB-VI-11] Tediye-i fi 11 Vacib-i Cemaziyel-evvel sene 963.
[13.III.1556]
2100

2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 + 2.100 = 25.200

[AB-VI.8] Tediye-i samim vacib-i Saferü'l-muzaffer sene 963.
[16.XII.1555]
2100

[AB-VI.10] Tediye Fi Aşer Vacib-i Reabiül-ahır sene 963.[13.II.1556]
2100

[AB-VI-12] Tediye-i 12 Vacib-i Ceimaziyel-ahır seene 963.
[12.IV.1556]
2100

[AB-VII] Be-Ciheti

Harc-ı Enderun an gurre-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır sene 963.[22.V.1555-10.V.1556] biddefeat.

[AB-VII-1] Tediye Fi gurre-i Safer sene 963.[16.XII.1555] an yed-i Mustafa Ağa an akçe-i Hüsam el-amil
1.000

[AB-II-3] Tediye an yed-i Mustafa Ağa kethüda-yı enderun an akçe-yi mukataa-yı ihtisab an-yed-i Hüsam el-mail
1.460

[AB-II-2] Tediye Fi grre-i Safer sene 963 [16.XII.1555] an yed-i Kethüda-yı Endern an bad-ı hava-yı şehir Hasene 16 sikke fi 60
1020

[AB-II-4] Tediye Beray-ı eda-yı deyn-i Hvace-i İskender an akçe-yi mukataa-yı ihtisab an-yed-i Hüsam el-mezbur
540

Yekün
2.000

[AB-VII-5] Tediye fi 25 Safer sene 963.[9.I.1556] an-yed-i Mustafa Kethüda-yı enderun bera-yı beha-yı Kürk-i dilkü

[AB-VII-6] Tediye Fi 20 Ramazanül-Mübarek sene 962.[8.VIII.1555] berayl-ı beha-yı Gürc¹¹⁵ Cariye-i Gürcü

115- Fazladan yazılmış olduğundan, üstü çizilmiştir.

1 Savb 600	1 Rees 3.600
[AB-VII-7] Tediye Fi 22 Ramazanül-Mübarek sene 962.[10.VIII.1555] an beha-yı Hızane-i Hüseyin Bey	[AB-II-8] Tediye 9 Zilkade sene 962[25.IX.1555] an yed-i Mustafa Kethüda-yı endern
2.100	1.200
1.000+1.020+1.460+0.540+0.600+3.600+2.100+1.200= 11.520	

S13

[AB-VIII] Teslim

Be-Mehmed mir-i ahur beray-ı Levazımat-ı âhur an gurre-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır sene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

[AB-VIII-1] Tediye Fi 28 N(Ramazan) sene-i 962.[16.VIII.1555] an yed-i Mehmed Mir-ahur beray-ı harc-ı Levazımat-ı ahur	[AB-VIII-2] Tediye-i Fi 10 Şevvalül-mükerrem sene 962.[28.VIII.1555] an yed-i Mehmed Bey mir-i ahr bera-yı baha-yı fülful
200	5.000
210	
410	
[AB-VIII-3] Tediye fi 20 Şevvalül-mükerrem sene 962.[7.IX.1555]	[AB-VIII.4] tediye fi 25 Şevvalül-mükerrem sene 962 yed-i mir-i 12.!X.1555] an yed-ian Mehmed Bey mir-i ahr
500	1000
[AB-VIII-5] Tediye Fi 14 Muharremül-haram sene 963.[29.XI.1555] bera-yı harc-ı ahur an yed-i Adil Kethüda-yı ahur.	[AB-VIII-6] Tediye Fi 7 Rebiülevvel sene 963.[20.I.1556] bera-yı kuvvare-i ahur-i estaran ¹¹⁶ an yed-i Usta Cafer
1000	300

S.13

[AB-VIII-7] Tediye Fi şehir-i Rebiülevvel min şuhur-i sene 963.[14.I.1556] beray-ı harc-ı ahr der	[AB-VIII-8] Tediye Fi 22 Rebiülahır min şuhur-i sene 963.[5.III.1556] an yed-i Mehmed Bey mir-
---	--

Erzincan
600

ahur
2000

[AB-VIII-9] Tediye beray-ı behay-ı
Bulgari? be-çihet-?i fisk? adet 1
80

[AB-VIII-10] Beha-yı santiyan¹¹⁷
beray-ı hayvanat
60

0.410+0.500+0.500+1.000+1.000+0.300+0.600+2.000+0.080+0.060=6.450

[AB-IX] Teslim be-hazret-i Kabil Bey bera-yı Mevacib-i hod biddefat

[AB-IX-1] TediyeFi 22 N(Ramazan)
sene 962[10.VIII.1555] an yed-i
Üveys merdum-i Abdurrahman Bey
an-akçeyi memleha-yı Tekman
600

[AB-IX-2] Tediye Fi 14 Zilhicce
sene 962.[30.X.1555] beray-ı
mevacib-i Hazret-i Kabil Bey
150 sikke fi 60
9.000

[AB-IX-3] Tediye an yed-i merdum-i
Kasım Bey mirliva-yı Pasin ve Köse
100 sikke fi 60

[AB-IX-4] Tediye beray-ı ulufe-i
Hazret-i Kabil Bey an yed-i Mev-
lana aglad? elvaki fi sani-muhar-
remül-haram sene 963[17.XI.1555]
600

6.000

S.13

[AB-IX-5] Tediye Der Erzincan beray-ı
mevacib-i Kabil Bey an yed-i Pir Ahmed
Katib 100 sikke fi 60
6000

0.600+9.000+6.000+0.600+6.000= 22.200

[AB-X] Be çihet-i harc-ı rahha-yı şüturan-ı hassa ve beha-i milh ve beha-yı
şir-i maye¹¹⁸ be marifet-i Sarvan(?) Ağa el-vaki fi şehr-i Zilkade min şuhur-i sene
962[19.VIII.1555]

[AB-X-1] Beha-yı Kükürt beray-ı
şüturan an yed-i Veli Devane maa
edayı Deyn-i [Kur]?
500
084

[AB-X-2] Be çihet-i harc-ı şütu-
ran¹¹⁹ 5 katar fi 150
750

117- İşlenmiş deri, özellikle keçi derisi.

118- Dişi arslan

119- İki kelime okunamadı.

[AB-X-3] Behayı Şir-i maye an yed-i İbrahim 21 sikke fi 60 1.260 0.500+0.084+0.750+1.260+0.300=2.894	[AB-X-4] Beha-yı milh beray-ı şüturan-ı hassı 300
---	---

S.13

[AB-XI-] Be- Cihet-i Harc-ı Tome behay-ı mezkurin

[AB-XI-1] Be chiet-i Tetimme-i Tome bahayı ¹²⁰ Saracan an gurre-i Rama- zanül-mübarek sene 962.[20.VII.1555] baki madde bud el-vaki fi 22 N(rama- zan) sene-i minh. [10.VIII.1555] 400 Dörtüüz	[AB-XI-2] Be- cihet-i Tome bahayı Kömürcü Hüseyin Çavuş 60
[AB-XI-3] Be cihet-i tevellüd-i? Tome behay-ı tevellüd-i Esteran-ı balaki 60	400 060 060 520

[AB-XII] Teslim-i

Be-Hüseyin Emin-i atik ve Behran Emin-i cedid an yed-i mezkurin

[AB-XII-1] Tediye Fi 23 Şevvalül- mükerrrem sene 962.[10.IX.1555] beray-ı behay-ı cev an yed-i Mustafa Sübaşı 14.000	[AB-XII-2] Tediye Fi 22 Rebiül- ahır sene 963.[4.II.1556] beray-ı behay-ı çev be-marifet-i Mustafa Sübaşı an yedi İlyas Çavuş 1.000
[AB-XII-3] Tediye Fi 13 Cemaziyel- evvel sene 963.[25.III.1556] an yed-i Hilali Çelebi el-katib-i anbar be mari fet-i Behram Emin-i an hizane 4.000	[AB-XII-4] Tediye Ber müceb-i defter-i müfredat-ı Mustafa Sübaşı biddefeat 16.000 02.000
[A.-XII-5] Tediye Behay-ı cev bera, yı yemlik-i Ağayan ve ulüfeciyan an Erzrm ila Erzincan her müceb-i defter-i müfredat-ı Hilali Çelebi.	[âB-XII-6] Tediya Behay-ı gen- düm beray-ı şorba be-marifet-i Hüseyin Sübaşı el-vaki fi 14 Zilhicce sene 962[30.X.1555]

120- Yemek bedeli

432

2.000

14.000+01.000+04.000+16.000+02.000+00.432+02.000=39.432

[AB-XIII] Teslim-i**S.14**

Be-Mehmed Baki Vekil-i Harc an grre-i Recebül-mürecceb min şuhur-i sene 962 ila gayetYi Cemaziyel-ahır 963.[22.V.1555-10.V.1556].

[AB-XIII-1] Tediye Fi 14 N(Ramazan) sene 9623.[2.VIII.1555] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harc beray-ı harc-ı hurdat
800

[AB-XIII-2] Tediye Fi 17 N(Ramazan) sene 962.[5.VIII.1555] an yed-i Mehmed Bali vekil-i an harc-ı hurdat
1674

[AB-XIII-3] Tediye Fi 20 N(Ramazan) sene 962.[8.VIII.1555] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harc
4.000

[AB-XIII-4] Tediye Fi 10 Şevvalül-mükerrem sene 962[28.VIII.1555] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harc
2.048

S.14

[AB-XIII-5] Tediye Fi 16 Şevvalül-mükerrem sene 962 [13.IX.1555] behayı makiyan¹²¹ an yedi Abdülcilil
200

[AB-XIII-6] Tediye Fi 19 Şevvalül-mükerrem sene 962.[6.IX.1555] beray-ı beha-yı ganem 45 rees basemen-i muhtelif
1475
25 rees   20 rees
fi 31   fi 25

[AB-XIII-7] Tediye Fi 23 Şevvalül-mükerrem sene 962.[10.IX.1555] an-yed-i Mehmed Bali Vekil-i harc
1500

[AB-XIII-8] Tediye Fi 25 Şevvalül-mükerrem-i sene 962.[12.IX.1555] beray-ı beha-yı ganem be-marifet-i Mehmed Bali Vekil-i harç
119 rees   fi 36 4343

[AB-XIII-9] Tediye Fi 25 Şevvalül-mükerrem sene 962.[12.IX.1555] an yed-i Mehmed Bali vekil-ı harc
377 rees ba-semeni muhtelif

[AB-XIII-10] Tediye Fi 25 Şevvalül-mükerrem sene.962.[12.IX.1555] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harç beray-ı harc-ı hurdat der

77 Rees	300 Rees	vakt-i reften be-Amasya 30 sikke
fi 33	fi 35	fi 60
6.541	10.500	1.800

S.14

[AB-XIII-11] Tediye Fi 25 Şevvalül-mükerrerem min şuhur-i sene 962.
[12.IX.1555] an yed-i Hüsrev katib beray-ı harc-ı hurdat

300

[AB-XIII-13] Tediye Fi 26 Şevvalül-mükerrerem sene 962.[13.IX.1555]
beray-ı behayı ganem an yed-i Hüsrev katib-i vekil-i harc an hızane

6.000

4.041

10.041

[AB-XIII-15] Tediye Fi 25 Zilkade sene 962.[11.X.1555] an yed-i Hüsrev katib-i vekil-i harc beray-ı harc-ı hurdat

1000

[AB-XIII-7] Tediye Fi 23 Zilkade sene 962[9.X.155] beray-ı beha-yı revgan-ı pih ve revgan be cihet-i süturan ve behayı şem-i...¹²³ (?) ve ...¹²⁴ (?) an yed-i Hüsam el-mail be-marifet-i Mehmed Bali Vekil-i hare

3.000

[AB-XIII-19] Tediye Fi 14 Zilhicce sene 962.[30.X.1555] an yed-i Hüsrev Katib beray-ı harc-ı hurdat

200

[AB-XIII-12] Tediye 26 Şevvalül-mükerrerem sene 962.[13.IX.1555]
beray-ı deyn-i ganem an yed-i Hüsrev Katib-i vekil-i harc an akçe-yi Mustafa subaşı

3.000

[AB-XIII-14] Tediye Fi 26 Şevvalül-mükerrerem sene 962.[13.IX.1555] an yed-i Hüsrev Katib beray-ı harc-ı hurdat

700

[AB-XIII-16] Tediye Fi 5 Rebiül-evvel sene 963.[18.I.1556] an yed-i Hücrev Katib-i vekil-i harc an behayı-ı...¹²² an yed-i ser zevvakın

981

[AB-XIII-18] Tediye Fi 27 Zilkade sene 962[13.X.1555] an yed-i Hüsrev katib beray-ı harc-ı hurdat

1.120

[AB-XIII-20] Tediye Fi 15 Zilhicce sene 962[1.XI.1555] an yed-i Hüsrev katib-i vekil-i harc

200

122-Bu iki kelime okunamadı.

123-124- Bu iki kelime okunamadı.

[AB-XIII-21] Tediye Fi sani-i Mu-remül-haram sene 963.[17.XI.1555] an yed-i Hüsrev katib-i vekil harc berayı harc-ı hurdat

1.000

[AB-XII-23] Tediye Fi gur-re-i Saferül-muzaffer sene 963 [16.XII.1555] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harc bera-yı harc-ı hurdat an ak-çeyi ihtisab

1.100

S.14

[AB-XIII-25] Tediye Fi...¹²⁷ Rebiül-ahır sene 963.[13.II.1556] an akçe-yi ihtisab ki saliyane şüd ber müceb-i tezkire-i Gazi Kethüda

3.000

[AB-XIII-27] Tediye Fi 13 Cemaziyel-evvel sene 963[25.III.1556] berayı kassayan-ı¹²⁸ an hızan e an yed-i Mehmed Bali Vekil-i harc

2000

[AB-XIII-29] Tediye Fi 22 Cemaziyel-ahır sene 962.[5.III.1556] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harc

1000

[AB-XIII-22] Tediye Fi 14 Muharremül-haram sene 963.[29.XI.1555] berayı be-hayı ganem-i

...¹²⁵ ...¹²⁶? 20 rees fi 25 an yed-i

Hüsrev Katib

910

[AB-XIII-24] Tediye Fi 23 Rebiül-evvel sene 963[5.II.1556] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harc bera-yı harc-ı hurdat

Der Erzincan

1.700

[AB-XIII-26] Tediye Fi 22 Rebiül-ahır sene 963.[5.III.1556] an yed-i Mehmed Bali Vekil-i harc berayı harc-ı hurdat

1.500

[AB-XIII-28] Tediye Fi 26 Cemaziyel-evvel sene 963.[7.IV.1556] an yed-i Mehmed Bali vekil-i harc

300

700

1000

[AB-XIII-30] Tediye Fi 5 Cemaziyel-ahır sene 963.[17.II.1556] an-beha-yı dakik¹²⁹ be marifet-i Mehmed Bali Vekil-i harc

3.855

125-126- Bu iki kelime okunamadı.

127- Burası silinmiş

128- Herhalde kasadalar

129- Un

S.14

[AB-XIII-31] Tediye-i evvel beray-ı beha-yı ganem an yed-i Kılıç Veled-i Aksak Kulı be-marifet-i Mehmed Bali vekil-i harc 100 sikke fi 60

6.000

00.800+ 01.674+ 04.000+ 02.048+ 00.200+ 01.475+ 01.500+ 04.343+ 17.384+ 01.800= **35.224**

35.224+ 00.300+ 03.000+ 10.041+ 00.700+ 01.000+ 00.981+ 03.000+ 01.120+ 00.200+00.200= **55.766**

55.766+ 01.000+ 00.910+ 01.100+ 01.700+ 03.000+ 01.500+ 02.000+ 01.000+ 01.000+ 03.855+ 06.000=**78.831**

[AB-XIV] Teslim-i

be-Cebeci-başı beray-ı Levazımat-ı Cebe-hane an gurre-i Recebül-mürecceb sene 962 ila gayret-i Cemaziyel-ahır sene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

[AB-IV-1] Tediye Fi salis-i şevvalül-mükerrem sene 962.[21.VIII.1555] beray-ı ücret-i neccaran ki be ciheti...(?)

200

200

400

600

[AB-IV-2] Tediye Fi 16 Şevvalül-mükerrem sene 962.[3.IX.1555]

beray-ı harc-ı mızrak an yed-i Cebeci Başı

400

S.15

[AB-XV] Teslim-i

Be-mehter Başı bera-yı Levazımat-ı mehter-hane an gurre-i Recebü'-mürecceb sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır sene 963 [22.V.155-10.V.1556]

[AB-XV.1] Tediye Fi 17 N(Ramazan) sene 962.[5.VII.1555] an-yed-i Mehter başı beray-ı harc-ı mısma¹³⁰ an

yed-i Mustafa Sübaşı

10 sikke fi 60

600

[AB-XV.2] Tediye Fi 2 Şevvalül-mükerrem sene 962 [25.VIII.1555]

Ali ser-mehteran-ı hayme beray-ı

beha-yı Kirpas¹³¹

60

130- Çivi

131- Bez

[AB-XV.3] Tediye Fi 15 şevvalül-
mükerrem sene 962. [2.IX.1555]
an yed-i sermehteran-ı hayme
25 sikke fi 60
1500

[AB-XV.5] Tediye Beray-ı beha-yı
rişte-i pembe¹³² ber muceb-i tezki-
re-i Dizdar-ı Kale-i Erzurum

400

0.600+ 0.060+ 1.500+ 0.400+ 0.360+ 3.750= **6.670**

[AB-XVI.] Be Cihet-i

Harc-ı mütenevvia

[AB-XVI.1] Be cihet-i Tamir ve ter-
mim kerden-i Horâsan Baba an-
yed-i Ali zevvak el-vaki fi sani ve
m. el haram sene 963.[17.XI.1555]

420

[AB-XVI.3] Be-Cihet-i Harc-ı bayrak
be marifet-i Hüseyin can el-vaki fi 17
N(Ramazan) sene 962.[2.XI.1555]

1800

[AB-XVI.5] Be-Cihet-i Harc-ı mis-
ma-ı dırahtha-yı¹³⁴ cami-i şerif-i
büzürk el-vaki fi gurre-i muharremül-
haram sene 963.[16.XI.1555]

100

[AB-XV.4] Tediye Fi sani-i muhar-
remül-haram sene 963.[17.XI.
1555]an yed-i ser-mehteran-ı hayme

400

[AB-XV.6] Be Cihet-i Tetimme-i
beha-yı hayme usta mıhı(?)maa
baha-i misma-ı u? el-vaki fi 23
Zilkade sene 962

[9.X.1555]...¹³³? Amedi

5.000

Behisab-ı Osmanî

3.750

[AB-XVI.2] Be-cihet-i Girane-i
kakım? ki Koçi(i) averde an amid
el-vaki fi 17 Ramazanül-mübarek
sene 962.[23.X.1555]

5 sikke fi 60

300

[AB-XVI.4] Be cihet-i Girane-i
cam(?) an âmid ilâ Erzurum el-
sene 962.[23.X.1555]

5 sikke fi 60

70

[AB-XVI.6] Be cihet-i Behayı gu-
lam-ı Gürci şakird-i borazan el-vaki
fi 7 Muharremül-haram sene 963.
(22.XI.1555)

70 sikke fi 60

4200

132- Pamuk İpi

133- Bu kelime okunamadı.

134-Ağaç çivi

S.15

[AB-XVI.7] **Be-cihet-i** Harc-ı havz-ı hazret-i Paşa el-vaki fi 20 N (Ramazan) min şuhur-i sene 962.[8.VIII. 1555] maa meremmet-i havz
78
30
108

[AB-XVI.9] **Be-Cihet-i** Nev...¹³⁵ -i kaldırım be marifet-i kethüda-yı endern an bab-ı Erzincan ila bab-ı Tebriz biddefeat
8.700

[AB-XVI.11] **Be-Cihet-i** Beha-yı rişte-i...¹³⁶ (?) an yed-i Ali Ser mehteran-ı hayme 3 M. (batman)
360

[AB-XVI.13] **Be-cihet-i** Beha-yı çuka beray-ı gulaman-ı hızane der vakt-i reften-i be Erzincan 40 sikke fi 60
2400

S.15

[AB-XVI.15] **Be-Cihet-i** Harc-ı rah-ı elçi-i sorh-ı seran der vakt-i reften Mehmed Bey ve Mustafa Bey an yed-i... Mustafa el-vaki fi 1? Rebiül-ahir min şuhur-i sene 963. [13.II.1556]
90

[AB-XVI.8] **Be-cihet-i** Harc-ı matbah beray-ı beha-yı evani-yi mezkurin 32 sikke fi 60
1920

[AB-XVI.8a] **Be-Cihet-i** beha-ı sahan 28 aded Fi 1 sikke 28 sikke

[AB-XVI.8b] **Be-Cihet-i** beha-yı sini 7 aded 4 sikke nakdiye 40

[AB-XVI.10] **Be Cihet-i** beha-yı galaman-ı hızane an yed-i Cafer Kürkçü s 3 savb fi 50

150

[AB-XVI.12] **Be Cihet-i** Beha-yı tac-ı şatırın 2 aded 5 sikke fi 60

300

[AB-XVI.14] **Be-Cihet-i** Resm-i tapu-yı zemin-Hazret-i Rüstem Paşa be marifet-i Gazi Kethüda
1320

[AB-XVI.16] **Be-Cihet-i** Beha-yı giran? ve makiyan ve hime ve nerre ve ganem ve beha-i...¹³⁷ der vakt-i reften be-şikar der Kara-arz ber mucceb-i defter-i müfredat-ı Pervane Ağa
1246

135-136- Okunamadı.
137- Okunamadı

[AB-XVI.17] **Be-Cihet-i** ücret-i Esb-keşan¹³⁸ an Erzurum ila İstanbul 4 neferen fi 300

1200

[AB-XVI.19] **Be Cihet-i** Tamir ve termim kerden-i Ilıca be marifet-i Kara-koç Çavuş biddefeat ber müceb-i defter-i müfredat-ı hod

1290

0105

0136

0300

1200

3.031

[AB-XVI.18] **Be Cihet-i** beha-yı mahvere-i Ali Mehter-i zevvak ve Hüsrevs kilari-i zevvak 2 aded fi 120

240

[AB-XVI.20] **Be-Cihet-i** Harc-ı oda-yı hazret-i Paşa beray-ı bahay-ı giran? ve ücret-i üstadan ve ır-gadan ber muceb-i defter-i müfredat-ı Mustafa Ağa Kethüda-i Enderun

0262

0100

0440

1200

1000

0400

0600

4.002

S.15

[AB-XVI.21] **Be-Cihet-i** Harc-ı türbe-i münevvere-i Hüseyin Bey bera-yı ücret-i binayan ve ır-gadan ve Tome daha ve gayrihi ber muceb-i defter-i müfredat-ı Süleyman Sübaşı ve Kör Sali?

140 sikke fi 60

8400

90

0.420+ 0.300+ 1.800+ 0.070+ 0.100+ 4.200+ 0.108+ 1.920+ 8.700+ 0.150+ 0.360+ 0.300=18.428

18.428+ 2.400+ 1.320+ 0.090+ 1.246+ 1.200+ 0.240+ 3.031+ 4.002+ 8.400+ 0.090= 40.447

[AB-XVI.22] **Be Cihet-i** Beha-yı Çuka-i Kırmızı bera-yı çakşır-ı mehter-i enderun 3 zira fi 30

S.16

[AB-XVII] **Be-Cihet-i**

İn amat-ı¹³⁹ **mezkrin** an gurre-i Recebül-mürecceb sene 962 ila gayet-i Cemaziyel-ahır s ene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

138- At-çeken
139- Yardımlar

[AB-XVII.1] **Be-Cihet-i İnam** be-aciz el-vaki fi 25 Ramazanül-mübarek min şuhur-i sene 962
200

[AB-XVII.3] **Be-Cihet-i İnam** be Baba Halil Bağdad amed el-vaki fi 11 Zilhicce sene 962 [13.VIII.1555]
300

S.16

[AB-XVII.5] **Be Cihet-i İnam** be Havace Sinan Ağayı Gönüllüyan-ı Erzurum el-vaki fi sani-i Rebiül-evvel sene 963.[15.I.1556] der vakt-ı reften-i be-Acem
200

[AB-XVII.7] **Be-Cihet-i İnam** be Oda başı her müceb-i defter-i müfredat-ı Hilali Çelebi der Erzincan
120 sikke fi 60

7.200

[AB-XVII.9] **Be-Cihet-i İnam** be Sultan Ali sorh-ı ser ki an Kızılbaş amed el-vaki fi 29 Rebiül-ahir sene 963.[12.III.1556]

500

[AB-XVII-11] **Be-Cihet-i İnam-ı** Nazar Dede Derviş be-marifet-i Hazinedar el-vaki fi 6 Cemaziyel-evvel min şuhur-i sene 963.[18.III.1556]
400

[AB-XVII.2] **Be-Cihet-i inam** be Derviş-i Hasan Keyfi el-vaki Fi 5 Zilhicce sene 962
200

[AB-XVII.4] **Be-Cihet-i İnam** be Seyyid ki an Vilayet-i Acem amede end el-vaki fi gurre-i Muharremül-haram sene 963[16.XI.1555]
560

[AB-XVII.6] **Be-Cihet-i İnam** be valde-i Abdi Be an yed-i Ömer Çelebi el-vaki Fi 28 Rebiül-ahir sene 963.[11.III.1556]
100 sikke fi 60
6.000

[AB-XVII.8] **Be-Cihet-i İnam** be Sinan Bölüm-başı beray-ı beha-yı esb der vakt-i reften-i be-İstanbul el-vaki fi 13 Cemaziyel-evvel sene 963.[25.III.1556]
300

[AB-XVII.10] **Be Cihet-i İnam** be Ferhad...¹⁴⁰ (?) beray-ı baha-yı esb der vakti reften-i be Gürcistan el-vaki Fi 6 Cemaziyel-evvel min şuhur-i sene 963.[18.III.1556].
300

[AB-XVII.12] **Be Cihet-i İnam** be Veled Şeyh an iazan ki be-Mehmed Bey ve Mustafa Bey ve Memi averde an Diyarbekir
300

S.16

[AB-XVII.13] **Be Cihet-i İnam** be
Çavuş-i Dergah-i Ali beray-ı heva-
beha-i mirf amede el-vaki fi 9
Z(Zilhicce) sene 963.[14.X.1556]
5 sikke fi 60

300

0.200+ 0.200+ 0.300+ 0.500+ 0.200+ 6.000+ 7.200+ 0.300+ 0.500+ 0.300+
0.400+ 0.300+ 0.300+ 0.050= **16.750**

[AB-XVII.14] **Be-Cihet-i İnam** be
yeniçeriyân ki an Kızılbaş amede
end elvaki Fi 8 Cemaziyel-ahir min
şuhur-i sene 963.[19.IV.1556]

50

[AB-XVIII.] Be-Cihet-i

İydiye-i mezkurin der İyd-i Ramazanül-mübarek-i sene-ı 962.[18.VIII.1555]

[AB-XVIII.1] **Be-Cihet-i İydiye-i**
harbendeğan
20

[AB-XVIII.2] **Be-Cihet-i İydiye-i**
Mehteran-ı alem
300

[AB-XVIII.3] **Be-Cihet-i Tabbahin**
500

[AB-XIX] Be-Cihet-i İydiye-i mezkurin der iyd-i Kurban

[AB-XIX.1] **Be-Cihet-i İydiye-i**
Tabbahin
500

[AB-XIX.2] **Be-Cihet-i İydiye-i**
habbazin
400

[AB-XIX.3] **Be-Cihet-i İydiye-i**
hayyatin
400

[AB-XIX.4] **Be-Cihet-i İydiye-i**
mehteran-ı alem
400

S.16

[AB-XIX.5] **Be-Cihet-i İydiye-i**
bevvabin
100

[AB-XIX.6] **Be-Cihet-i İydiye-i**
mehteran-ı hayme
280

500+ 400+ 400+ 400+ 100+ 280= **2080**

[AB-XX] Be-Cihet-i Harc-ı rah-ı mezkurin

[AB-XX.1] **Be-Cihet-i Harc-ı rah-ı**
Ali Çelebi ki an Kızılbaş amed be-
Marifet-i Hüseyin sübaşı el-vaki
fi 9N(Ramazan) sene 962.

[AB-XX.2] **Be-Cihet-i Harc-ı rah-ı**
Hüseyin Sübaşı Kemah Der vakt-i
reften be-İstanbul el-vaki fi 17
N(Ramazan) sene 962.

[28.VII.1555]
500

[AB-XX.3] Be-Cihet-i Harc-ı rah-ı
Hızır Çavuş der vakt-i reften be-Amid
el-vaki fi gur-re-i Muharremül-haram
sene 963.[16.XI.1555]
60

[AB-XX.5] Be-Cihet-i Harc-ı rah-ı
Hazret-i Paşa der vakt-i reften be
Erzincan beray-ı şıkar el-vaki fi 4
Rebiül-evvel sene 963.[17.I.1556]

1500

S.16

[AB-XX.7] Be-Cihet-i Harc-ı Ali Sübaşı der .500
vakt-i refter-i¹⁴² burden-i... İstan¹⁴³ an .300
Erzurum ila İstanbul el-vaki fi 22 Cemaziyel
ahır sene 963.[3.V.1556] 1800
2.000 1500
.150
2000
6310

S.17

[AB-XXI] Be-Cihet-i

Harc-ı Levazımat-ı kılar an gur-re-i Recebül-mürecceb sene 962 ila gayet-i Ce-
maziyel-ahır sene 964.¹⁴⁴ (?) [22.V.1555-10.V.1556]

[AB-XXI.1] Be-Cihet-i Beray-ı hıyar?
ve...¹⁴⁵ ve Kabak ve¹⁴⁶ (?) maa
hammaliye ve gayrihi ber mucceb-i
defter,i müfredat-ı Bayram Kethüda

[AB-XXI.2] Teslim-i Be-Bayram
Kethüda an Hızane beray-ı baha-yı
revgan-ı sade be-marifeti gazi Ket-
hüda el-vaki fi şehri Zilkade min

141- Önce reften yazılmış sonra bu çizilerek burden yazılmıştır.

142- Önce reften yazılmış sonra bu çizilerek burden yazılmış.

143- İstanbul yazılacakken bundan vazgeçilmiş aynen bırakılmış.

144- Bu tarihin 963 olması gerekiyor.

145-146-147- Okunamadı.

el-vaki fi sani-i Zilhicce sene
962.[18.X.1555] 6.307

[AB-XXI.3] Teslim Be-Ali-yi Divane
beray-ı...¹⁴⁷ (?) averde (?) Erz(3) an
Amid el-vaki fi 16 Şevvalül-mükerrem
min şuhur-i sene 962.[13.IX.1555]
an akçe-yi mukataa-yı ihtisab-ı şehir
9000

[AB-XXI.5] Be-Cihet-i Beha-yı milh
an yed-i Umur Azer? el-amil-i Memle-
ha-yı Tekman el-vaki fi 14 Ramazan
sene 962.[2.VIII.1555] 10 Kıntar¹⁴⁹
7 sikke fi 60
420

[AB-XXI.7] Be-Cihet-i Beray-ı
revgan-ı sade an yed-i Seydi el-vaki
fi 23 Şevval sene 962.[10.IX.1555]
500 M.(Batman) fi 18

9.000

09.000+ 01.140+ 00.420+ 06.307+ 10.000+ 09.000+ 00.300+ 06.300= 42.627

S.17

[AB-XXII] Be-Cihet-i

Beha-yı akmişha-yı mütenevvia an yed-i mezkurin An gurre-i Receb sene 962
ila gayet-i Cemaziyel-ahir min şuhur-i sene 963.[22.V.1555-10.V.1556]

[AB-XXII.1] Beha-yı Kutni¹⁵¹ an
yed-i Miruk Ermeni el-vaki fi 15
Şevval min şuhur-i sene 962.

[AB-XXII.2] Beha-yı Beha-yı hilat
beray-ı ser bevvabin-i Hazret-i is-
kender Paşa¹⁵² el-vaki fi 5 Zilkade

148- Bkz. Bu ve bu çeşit emtia için Turan, Şerafettin, Osmanlı İmparatorluğu ile iki sicilya Krallığı Arasındaki Ticaretle İlgili Gümrük Tarife Defterleri, T.T.K. Türk Tarih Belgeleri Dergisi, c.I V 1967 sayı: 7-8 T.T.K. Basımevi Ankara 1969 s. 120.

149- Bu kelime "Katır" şeklinde yazılmıştır. Ancak yukarıda yazıldığı gibi Kantar manasına kıntar olması gerekir.

150- Bal.

151- Pamuklu, Bkz. Turan, Şerafettin Belgeler C.IV. Sayı 7-8 s. 113, No.82.

152- İskender Paşa 3 Cemaziyel-ahir 960 (17 Mayıs 1553) tarihinde Diyarbakır Beylerbeyliğine tayin edilmiştir. Bkz. DüNDAR Aydın, Erzurum Beylerbeyliği... s. 108-109 No:297.

[23.VIII.1555] 3 aded fi 130

4[80] [390]

[AB-XXII.3] Beha-yı Kemha-yı¹⁵³
acem an yed-i Ferhad Bey el-vaki fi
şehr-i Rebiül-evvel min şuhur-i sene
963.[14.I.1556] 40 tak¹⁵⁴ fi 5 sikke
1320

S.17

[AB-XXII.5] Beha-yı Akmişe ber
muceb-i tezkire-i valde-i Abdi Bey
an yed-i Bölük başı el-vaki fi 14
Zilhicce sene 962.[30.X.1555]

7130

[AB-XXII.7] Beha-yı Akmişe ve
beha-yı peşgirha-i mütenevvia ber
muceb-i tezkire-i Mahmud-ı Hayyat
ve be-marifet-i Hamza Ağa an Haleb
amed el-vaki fi rabi-i Zilhicce sene
962.[20.X.1555] 402 sikke ve
15 pare
24.142

S.17

[AB-XXII.9] Beha-yı mezkirin be-marifet-i Mustafa Subaşı el-vaki fi 22 Rebi-
ül-ahır min şuhur-i sene 963.[5.III.1556] 49 sikke fi 60
2940

sene 962.[21.IX.1555] 1 savb
13 sikke fi 60
780

[AB-XXII.4] Behay-ı Kutni an
yed-i Abdüssamed el-vaki fi tarih-i
m. 1 tak.

185

[AB-XXII.6] Beha-yı Seraser¹⁵⁵
an yed-i Baba Çelebi an akçe-yi
Mustafa Sübaşı Zaim-i zeamet-i
şehir 6 tak
fi 12 sikke 72 sikke fi 60
4320

[AB-XXII.8] Beha-yı Akmişe bera-
yı sarh-ı seran(?) be marifet-i Fer-
had Bey an akçe-yi an akçe-yi (İki
kere yazılmış) ihtisab-ı şehir el-vaki
fi 12 Cemaziyel-evvel sene 963.
[.III.1556]

5.000
4.000
9.000

153- Bir nevi ipekli kumaş

154- Herhalde "Kat" manasına

155- Seraser Altun ve gümüş tellerle dokunmuş kumaş; seraser, Kütüni, Koyun, Bal ve yağ gibi giyim ve yiyeceklerle ilgili emtianın Anadolu'da 1560 yılında fiyatları hakkında Bkz. Turan, Şerafettin, 1560 Tarihinde Anadolu'da Yiyecek Maddeleri Fiyatlarını gösteren bir İran Elçilik Heyeti, Masraf Defteri, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi C.XXII Sayı:3-4 (1964) Ankara Ün. Basımevi 1965 ss.273-293.

[AB-XXII.9a] Be-Cihet-i behayı seraser-i acem 2 kıt'a fi 16 sikke 32 sikke fi 60 1920	[AB-XXII.9b] Be-Cihet-i beha-yı Kutni-yi bevıab 6 adet fi 170 17 sikke fi 60 1020
[AB-XXII.10] Teslim-i Be Gazi Kethüda beray-ı pişkeş-i dergah-ı Ali ve vüzera ve gayrihi der vakt-i reftan be-İstanbul el-vaki fi 13 Şev- valül-mükerrem fi şuhur-i sene 963. [20.VIII.1556] Hasene an hızane gayr-i ez harc-ı rah 3600 sikke fi 60 216.000	00.480 00.780 01.320 00.185 07.130 04.320 24.142 09.000 01.920 01.020
El-baki Yediyüz seksen sekiz bin dokuz yüz seksen yedi 788.987	50.297 216.000 266.297
Be-Cihet-i Hasene 13.150	

S.17

(AB-XXIV] MİNHA

[AB-XXIV.1] Der Zimmet-i Mahmud Bey Mirliıa be-marifet-i Gazi Kethüda Hasene-i Müteneıvia 500 sikke Feth-ül-baki Mevcd der kise der hizane Hasene-i müteneıvia On iki bin kırk beş sikke ¹⁵⁶ 12.045 Resid be hazine fi 2 Cemaziyel-evvel min şuhur-i sene-i 964.[3.III.1557] Mühür ¹⁵⁷	[AB-XXIV.2] Be-Cihet-i beray-ı hane-i Osman Paşa der mahruse-i Bağdad be-marifet-i Süleyman Ağa Ser-Çavuşun 605 sikke Mühür ¹⁵⁸
---	---

156- Ayrıca siyakat yazısı ile yazılmıştır.

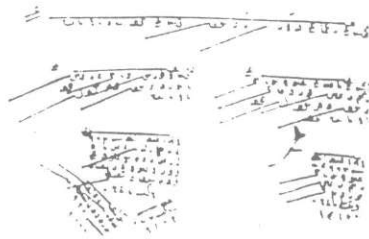
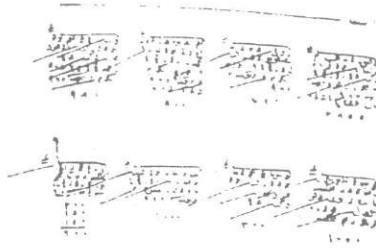
157- Bu mühür hemen hemen hiç okunmuyor.

158- Bu mührün bazı harfleri okunmuyor.

Ayas Paşa Hasları 1555-56	Ayas Paşa Hasları GELİRİ	Damad Ali Hasları 1564	Birimler	Haslar Zeameti Subaşları
103.950	390.083 (22.373)	306.249 15.000	Nefs-i Erzurum v e Tekman Tuzlası	Mustafa Subaşı
283.753	453.268	285.500	Erzincan	Dud-Habib Subaşı
196.395	299.267	181.500	Bayburt	İshak Subaşı
-	158.600	-	Kuruçay	HASAN SUBAŞI
318.222	375.845	267.500	Kemah	Ali Subaşı Hüsrev Subaşı
22.029	118.020	-	İspir	Hüseyin Şubaş Bayram Kethüda Süleyman Subaşı
-	19.321	-	Pasin	Keyvan Subaşı
60.000	128.585	83.000	Tercan	Tursun Subaşı
208.000	57.413	-	Tortum	Timur Subaşı
2.300 1.500	21.781 -	6.000 7.000	Kelkit Kovanis	Ferhad Divane
-	16.000	-	Nısıf Cebe- lüyan Mahsulü	Veli Subaşı
Toplam Ayas Paşa Hasları Geliri	2.038.183 Akçe			

EK-1 : ERZURUM BEYLERBEYLERİNİN HASLARINI VE AYAS PAŞA HASLARININ GELİRLERİNİ GÖSTERİR TABLO

۴

Handwritten notes or markings on the right margin, possibly indicating measure numbers or other musical details.

Handwritten notes or markings on the right margin, possibly indicating measure numbers or other musical details.

Handwritten Ottoman Turkish text, likely a list or register, arranged in several columns. The text is dense and appears to be a record of names and titles, possibly related to the Erzurum Beylerbeyi Ayas Paşa mentioned in the header. The script is a cursive Ottoman hand, and the text is organized into distinct columns and rows, with some lines appearing to be headings or sub-sections. The text is somewhat faded and difficult to read in detail, but the structure suggests a formal document or a list of names and titles.

~~Handwritten text, possibly a title or introductory line, with some underlining.~~

~~Handwritten text, possibly a list or table of contents, with multiple lines and some underlining.~~

~~Vertical handwritten text on the right side of the page.~~

~~Handwritten text, possibly a title or introductory line, with some underlining.~~

~~Handwritten text, possibly a list or table of contents, with multiple lines and some underlining.~~

~~Vertical handwritten text on the right side of the page.~~

~~Handwritten text, possibly a title or introductory line, with some underlining.~~

~~Handwritten text, possibly a list or table of contents, with multiple lines and some underlining.~~

~~Vertical handwritten text on the right side of the page.~~

[Faint, mostly illegible handwritten Ottoman Turkish text, likely a list or ledger, with some lines crossed out.]

A

1.000
2.000
3.000
4.000
5.000
6.000
7.000
8.000
9.000
10.000

1.000
2.000
3.000
4.000
5.000
6.000
7.000
8.000
9.000
10.000

1.000
2.000
3.000
4.000
5.000
6.000
7.000
8.000
9.000
10.000

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a list or record.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a table or list.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a table or list.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a list or record.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a table or list.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a table or list.

۱۲

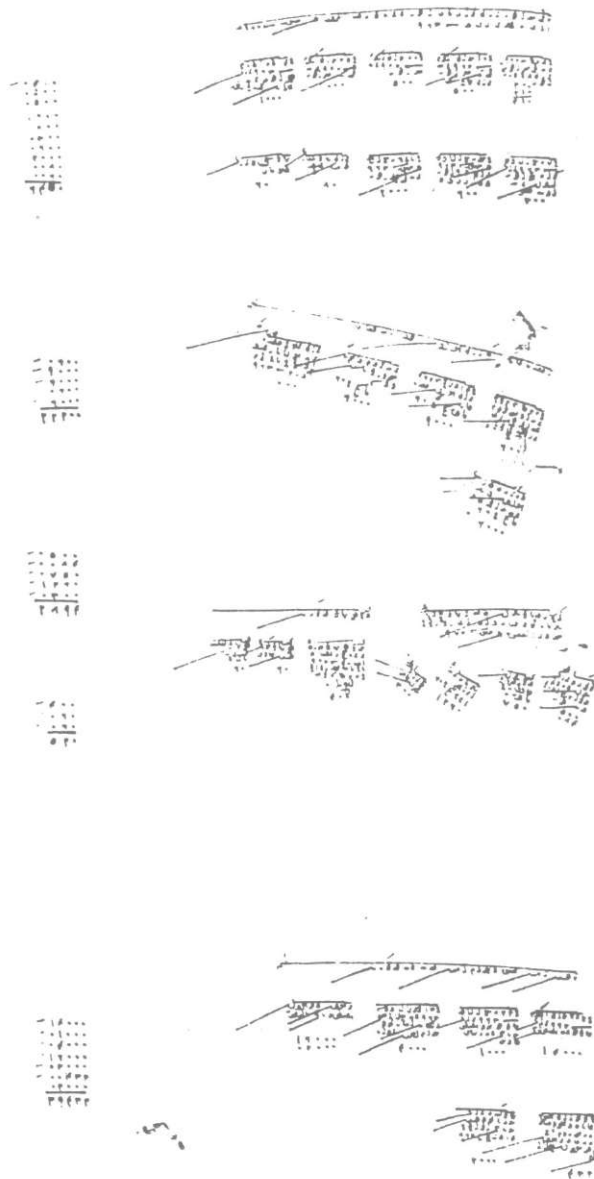
Handwritten musical notation on a staff, consisting of several measures of music with notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of several measures of music with notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of several measures of music with notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of several measures of music with notes and rests.

۱۲

۱۴

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Vertical column of handwritten musical notation, possibly a continuation of the piece or a specific section.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Handwritten musical notation on a staff, consisting of a series of notes and rests.

Vertical column of handwritten musical notation, possibly a continuation of the piece or a specific section.

۱۵

Handwritten Ottoman Turkish text in Rika script, consisting of several lines of dense script.

Handwritten Ottoman Turkish text in Rika script, consisting of several lines of dense script, including a large block of text on the left side.

17

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Handwritten musical notation on a staff, including a treble clef and a series of notes.

Vertical handwritten musical notation or tablature.

Vertical handwritten musical notation or tablature.

Vertical handwritten musical notation or tablature.

Vertical handwritten musical notation or tablature.

۱۷

